

زہلامت شہلوال سور

دان و ستاندنہ کا نقلابی ز نیلادی و بت دینییت بہرفہ نیسلامت

نقیسین : عبدالرحیم گرین

وہرگیران : محمد بانکی

2022

زه لامئ شه لوال سؤر

دان و ستاننده كا نه قلانى ژ نيلحادئ و بئ دىنيئ به رهف ئىسلامئ

نقىسين : عبدالريم گرين

وهرگيران : محمد بانكى

ديزايئا هونهرى : جاسم صبرى

تيراژ : پهرتووك ب تنج ب شيواژئ ئه لكترونئ هاتيه به لافكرن .

پهرتووكفانا به هدىنى PDF

نافه روک

- نقيسه ر د چهند ريزه كاندا / لاپه ره (3)
- پيشگوتنا نفيسه رى / لاپه ره (5)
- پشكا ئيكي : گه شتئ ده ستپيكر / لاپه ره (7)
- پشكا دوويي : پرسيارين بي به رسف / لاپه ره (22)
- پشكا سيي : تافيكرنا رينمايان / لاپه ره (29)
- پشكا چوارئ : تافيكرنهك جيهانى / لاپه ره (36)
- پشكا پينجئ : تافيكرنا كه سايه تى / لاپه ره (42)
- پشكا شه شئ : ئاسته كي مهندهوش ژ زانياريان / لاپه ره (57)
- پشكا هفتئ : رينمايين په رتووكئ / لاپه ره (71)
- پشكا هه شتئ : دوماهيا گه شته يا مه / لاپه ره (76)

نقیسه د چند ریژهکاندا

(عبدالرحیم گرین) کییه؟ نافی وی: (ئهنتونی فاتسواف گالفین گرینه)، کهسهکی بریتانییه، دامه زرينه ری ئه کادیمیا فه کولین و میتودا نیسلامییه، د نافه ندا نیسلامیدا وهك چالاكفانه کی دبواری بانگه وازییا نیسلامی و راگه هاندنیدا هاتیه نیاسین، کاری بانگه وازی ل جهین گشتی کریه، وهکو: بهشی تایبته ب گوتار خوآندنیه ل باخچی (هاید پارک)، زیده باری کاری پیشکیشکرن و به رهه فکرنا پروگرامان ل که نالی (السلام) ب زمانی نینگیزی، به شداری هنده ک کورؤ سمینارین نیف دهوله تی بوویه، وهکو: کونگری ئاشتییی ل (بومباي).

(عبدالرحیم گرین) ل وهلاتی ته نزانیا ژ دایک بوویه، بابی وی به رپرس بوو ل کولونیاله کا (مستعمره) سه رب ئیمبراتورییه تا بریتانیافه، دایکا وی بنیات بوله ندیییه، بابی وی کهسه کی ئاتایست بوو، دایکا وی پیگرا دیرا کاتولیک یا رومانی بوو. پشتی سه رخواه بوونا ته نزانیا دهیبا بیته وی فه زفرینه بریتانیا، ل وی ده می ژیی وی دوو سالبوون، نافبری تیکه له ل دی رین کاتولیک دبیت، پاشی ل ژیی پازده سالییی مالباتا وی دچیته قاهره پایته ختی وهلاتی مسری، بابی وی ل وی ری وه زیفه دار دبیت، دئه وی ده میدا (عبدالرحیم)، پرسیاران ژ ماموستایی خویی کاتولیک دکته، لدور ژیانی و باوه ری، پاشی به ره فانیی ژ باوه ریا خو دکته ل دژی ئاتایستان، سه ره رای نه پشتر استبوونا وی ب دروستی و ساخله مییا بیرو باوه ریته وی ل ئه وی

دهمى. ل دوماهيئ نافرئى گرنكيئ د دهته ئيسلامئ وهك ئايين ب
 رهنهكئ گشتئ، ل سالا 1987 ز شيا دانهكا قورئانا پيروژ يا وهركيرئ
 سهز زمانئ ئنگليزئ ب دهستخوفه بينيت، دويقدال سالا 1988 ز موسلمان
 بوونا خو رادگههينيت، ژ ئهوى دهمى و هيرقه، نافرئى دهست دايله كارئ
 بانگهوا ئيسلامئ ، ههتا نهازئ يئ بهردهوامه. نافرئى دگهل دوو ئافرهتئ
 بنيات هندی ههقرئنى پئك ئينايه و دهه زاروك ژئ ههنه.

.....

پېشگووتن

زەلامى شەلۋال سۆر

ئەو زەلامى شەلۋال سۆر كىيە؟ بۇچى ژبلى رەنگى سۆر ئەو چ رەنگىت دى ناكەتە بەرخۇ؟ ئەرى ژ راست وى ئەو شەلۋالى سۆر و كورت بدەستخۇقە ئىنايە؟ ھەر چەوايىت، باشە ئەوى چ دىقئىت؟ .. د ئەقى پەرتووكىدا بەرسف لسەر ئەفان پرسىاران نا ھىتە دان! بەلى ئەف پەرتووكە دى پرسىاراتە كەت كا بچ شىۋازى ھزر كرنى دى سەردەرىي دگەل ئەقى زەلامى كەى؟. دى تە بۇ گەشتەيەكى بيت تىدا رويب روى ھندەك كورتى و پوختەو ئەنجامىن سەخت و گران بى ، ئەفجا ئەگەر تۆ ئەوبى يى بى بەلگە باودەرىي ب ھندەك تىتىن نە قابلى باودەركرنى بىنى، ھەر ژ نھا ئەقى پەرتووكى بدە لايەكى، ژخۇ ئەگەر تۆ ھزربكەى تۆ كەسەكى تىر ھزرمەندى ؛ دووبارە ھزرا خۇل خواندنا وى بکەفە!، چونكو ئەف زەلامى شەلۋال سۆر دى ئىكا ھند ژتە چىكەت ئىدى بچ رەنگا زىاناتە وەكو بەرى ئەزفريت.

(عبدالرحيم گرین)

بسم الله الرحمن الرحيم

پشكا ئىكى

گەشتى دەستپىكر

ئەزى پىشت راستەم تۆ حەز ژ ئەقى دەستپىكى ناكەى، چونكو دقى گەشتىدا دى باسى ئەوان ھەمى تىشتا كەم يىت زۆربەيا دەمى مە بزاف دكر خۆ ژى دويربەكەين، بۆ نمونە: وەكو مرنى! بەلى مرنى، دادگەھكرنى ، بەھەشتى ، دۆزەخى، (يان تۆ وەسا دزانى كو ئەقە ھەمى چىرۆك و چىفانۆكىت ئاسمانى يىت بى بنىاتن؟!). ھەر وەسا دى باسى رامانا ژيانى كەم، بىگومان پرسىارا ژ ھەمىيان مەزنىر دى ئەقەبىت: ئەرى ب راستى خودايەك ھەيە؟ يانژى ب تنى ئەقە خەون و خەيالەكە؟ ھەمى ئەوان پرسىاران يىن كو تە ھەولداين خۆ ژى دويربەكەى. لى ھەرچەوابىت، پەيۋەندىيا ئەقى چەندى ب ئەوى زەلامى شەلۋال سۆرفە چىيە؟ يا من ژ تە دقىت؛ تۆ دگەل من بەيىە ئەقى گەشتى، راستە ئەو نە گەشتەكا درىژە، بەلى درىكا خۇدا دى رويب روى تىشتىن سەيرو سەمەر بى، دبىت تەنەقىت تۆ باوەر ژەندەك ئەوان تىشتان بكەى، ئەگەر خۆ ئەو تىشت دمەنتقى و بەرئەقل ژى بن، ھندەك ژ رىقىنگ و گەشتىارپن فى رىكى ھەر ل دەستپىكى دى خۆ فەكىشن، ھندەك ژى دى ئەقى پەرتووكى دەنە لايەكى و خۆ ژخۇشىيا وى بى بەھركەن، ھندەك ژى دى دفنا خۆ لى بلندكەن و دى خۆ ژى رەشكەن، ئەقەژى جەھى داخەكا مەزەنە، چونكو بى رەنگى دى خۆ بى بەھركەت ژ تىشتەكى گرىنگ دژيانىدا ! ھندەك ژى دى ئەقى پەرتووكى

هميى خوين و دبیت دگه لدا دهه فرا بن، به لى دگه ل فى چهندى هه ولنادهن تشتهكى دزيانا خودا ب گوهورن؛ هه له به ت نه فه زى جهى داخييه.

ل دهستيكي من نهف چهنده يا گوتى كو نهف په رتووكه هنده ك تشتان بخوفه دگريت دبیت نهو تشت ب دلى ته نه بن! به لى دگه ل نه فى چهندى هنده ك دى پيداچونى بو نه فى په رتووكى هميى كه ن، چ كي م يان زيده نهو دى هزرا خو تيدا كه ن، هنده ك تشت بو وانا دى بنه جهى سه رسوومانى، به لى ل دوماهيى دى قانع بن ب ده رنه نجاميت نه قلى يى بقى نه فى (حتمى). نه فجا هه ناسه كا كو ير هه لكيشه و بريارى لسه ر سوزا پيگيريى بده، نه فه دى بيته ريخووشكرنه ك بو په يداكرنا گوهورينيى باشترو ژ هه زى. نه فجا بلا لفيرو دهستيكي ب دوماهى بينين و به رهف نافه رو كا مژارا خوفه بچين و گه شته يا خو دهستيكيه ين و سويارى ماشينا نه قل و مه نتقى ساخه لم ببين.

نه گه ر نهو زهلامى شه لوال سۆر هات ل ده رگه هى مالاته دا و گوته ته نه ز يى هاتيم داكو ل پيه ره لى غازى بنيرم و پسولا بهايى وى بيرم؟ نه رى دى چ جورى سه ره ده ريى دگه ل كه ي؟ نه ز ب مجدلى فى چهندى دبيژم: نه رى دى چ جورى سه ره ده ريى دگه ل كه ي؟ نه وا تو دى لفيرو كه ي، نه نه وه يا گرنگ وه ك هه فبه ريه ك دگه ل نه وان سيسته ميى دى بكارينيى دا پى بگه هييه برياره كى كا به رامبه رى بابته تى نه فى زهلامى دى چ هه لويست

وهرگری، نهړی هه ما هوسا بی هزرکن و ب سهر پلکی دی باوهر ژ گوتنا وی کهی و ئینییه دناف مالا خوډا؟ یانژی دی هزرا خو تیداکهی و هندهک پرسیارین نهقلی و مهنتقی ژیکه؟ بی دوو دی دی بژارهیا دووی گریه بهر، نهگهر هات و ته گوتی: ل پیش چاقیت من نه مینی هه بی ئاقل. نهفه ته جورهکی مهنتقی دهربارهی شیوازی سهردهرییی دگهل نهفی زهلامی شهلوال سۆر بکارئیناند هه تا تو گه هشتیه نهفی بریاری. نهړی نهم چهند نهقل و مهنتقی بکارئینین دهمی د ژيانا خوډا نهم راستی نهفان جوره هه لویستان دبین؟

نهوا من لقیری ژته دفتت نهفهیه: تو دگهل من ریك بکهفی لسهر نهفی خالی، کو نهف جیهانا نهم تیدا دژین جیهانهکا راسته قینهیه، نهزو تو و ههر تشتهکی ل دهو روبهړی مه هه راستیه کین، نهم نه پیکهتین جیهانهکا ئاشوپینه یا کومبیوتهرکی بهرهه م ئینای، یانژی نهف ژيانا نهم تیدا دژین نه خهونهکه، نهز دزانم نهز نه شییم نهفی چهندی بوته ب سهلینم، یا بسانا هییه نهم هزر بکهین نهف چهندا نهم ل دهو روبهړیت خو دبینین خهونهکه یان خه یالهکه، بهلی نهف جوری هزر کرنی چهوان د نهفی بابه تیدا دی هاریکارییا مه کهت؟ نهگهر نهم هوسا هزر بکهین؛ هه لبهت نهم نهشین چ تشتهکی ل دهو روبهړیت خو تیبگههین، نهگهر خو نهم ب نهفی چهندی قانع زی بکهین، نهم ههر دی دبهردهوام بین لسهر شیوازی ب کارئینانا نهقلی و دی براقی کهین نهفی چهندی بکهینه تشتهکی مهنتقی، بیگومان نه چارین تشتی کو نهم راستی دبینین برپیکهکی ژ ریکان قه بوول

بکهین. ئەگەر تۆ دگهل من یی ههفرابی دنهفی خالییدا، کۆ ئەف جیهانا ئەم دبیین و بیهین دکهینی و گوهلئ دبین و تام دکهینی و دەست دکهینی راستیهکه، ههستهوه ریئت مه پیزانینا بو ئەقلیئت مه فه دگۆهیزن، ئەم ئەقلیئت خو بکار دئینین دا بزانیین چ ل رهخ و دوریئت مه چیدبیت، ئەفجا دا ئەفی پروسئ بکهینه هوکارهک و بکاربینین بو تیگههشتنا ئەفی ژیانئ و جیهانی و گهر دوونی و ههر تشتهکی لدهورو بهریئت خو.

نها هندهک تشت ههنه ئەم وان تشتان وهک "راستیین گشتی" د ههژمییرین، چونکو ل دهورو بهری ئەم کودهنگیهه کا لسه ر وان ههئ، دبهرهتدا ئەف هزره د سه رهکی پشکهکن ژ مرؤقبوونا مه، ئەگەر مرؤفهک دگهل فی چهندي نه بیت ئەم دی وی مرؤفی وهک دین ههژمییرین، نمونه وهک بنه مایی: "پشکهک ژ تشتهکی ژ کومی و کیئمتره" ئەفه راستیهه کا ناشکرایه ل دهف هه می مرؤفان و هه می مرؤف لسه ر فی راستیئ تهبانه، ژ بهر ئەفی چهندي ئەم وی ب مهنتقهکی بهرنیاس و هه فپشک نافدکهین، ئانکو: بهلگه نهفین گشتی - COMMON SENSE - ئانکو، ئەو تشتئ ناشکرایه یی پیدفی شرؤفه کرن و بهلگه ئینانی نه بیت.

ئهرئ ههتا فییری تۆ دگهل من یی ریکههفتی؟ نمونه کا دی: "تشت ژ نه بوونی ناهیهته هه بوونی". ئانکو سیسته م ب رهنگهکی ههروهکی ژ ئازاوهگییری به رهه م نائیئت، د کوویئ سه ربووړا مرؤفایه تییدا ئەو چ تشته مه پال ددهت ئەم باوه ربکهین کۆ تشتهک یی ژ نه بوونی به رهه م هاتی؟ یانژی سیسته م ب ههروهکی یی ژ ئازاوهگییری به رهه م هاتی؟ ئەفه

راستییه که کو تشت ژ خورای بهرهه م ناهیت، بهلی یا راست هر تشته کی
 ئەم بهردهوام تاقی دکهین، هندی ئەو تشت یی بریک و پیکتر بیت، هندی
 یی سیسته مگری بیت، هندی یی لیكدای بیت، وی رامانی دگههینیت کو:
 چیکه رهک یی هه، ریکه رهک یی هه، ریکسازه کی هه، چهند ئەف ریک
 و پیک و لیكدان و سیسته مکرنه دمومکترین، شارهزایی یا چیکه ری زیدهتر
 دهته دیار کرن.

دوو راستی ییت ههین ئەم دشیپ ئەوان بکاربینین بو تیگههشتنا جیهانی و
 گهردوونی و ژیانی. سهربووړا جیهانی دبیزیتهمه، ل دهمی ئەم تشته کی
 دبیین یی کاردکته بگوردهی سیسته مه کی و یاسایه کی و سهلیقه کی، ئەفه
 رامانا هندی دگههینیت کو هیزهک یان زاتهک یی لپشت وی چندی هه؛
 ئەوی ئەو سیسته م یی چیکری، لهوړا دی بینین دهمی شوینه وارناسه ک
 پارچه نامانه کی ناخی (درگنی) لژیړ نهدی ببینیت، ئەو شوینه وارناس یی
 پشتراسته کو ئەوی ئەو مروّف نه دیتینه یی ئەو پارچا نامانی ناخی
 چیکری، بهلی ئەو دشیپ ب ریکا ئەوی نامانی هندهک تشتان لسهر ئەوی
 مروّفی بۆمه دیار بکته؛ وهکو: رهوشه نبریا وی، ئاستی وی یی زانستی، ئەو
 شوینه وارناس یی پشتراسته کو ئەف نامانه ژ ئەنجامی کومبوونا هندهک
 فهلفینین ههروهکی یین نهدی و رۆژی و ئاگری دارستانان پهیدا نه بوویه،
 ئەگه ره هیه ئەف هزره ل دهف وی پهیدا بین، بهلی وهک راستی ئەفه یا
 نهسته مه. ئەفجا ئەف شوینه وارناسه چهند زیدهتر پارچیت نامانی

ببینیت؛ لبهرامبهر باوه ریا وی زیده تر لی دهیت کۆ نهف پارچه نامانین
 ئاخى ب مهره م ییت هاتینه چیكرن، (ئهگهر بهری وهختی وی گومان زی
 لسهر وی چهندی هه بیت!).

دا بهین سه حكهینه نمونه كا دی كۆ پرانیا مه نهو تشت یی هه ی و نهوی
 تشتی نه م د ژیا نا خویا رۆژانه دا بكار دئینین: نهوژی (موبایله)، نهو
 موبایلا دناف دهستین ته دا یا پیکهاتیه ژ هندهك ماددین سه رهکی، وهکو:
 پلاستیکی و شویشه ی و سلیکونی و هندهك کانزاییت دی یین گرانبها. کو
 پلاستیک ژ گازی دهیته دروستکرن، شویشه و سلیکون زی ژ رهملی دهینه
 دروستکرن، ئانکو نهو موبایلا دناف دهستین ته دا ژ ماددی رهملی و گازی یا
 هاتیه دروستکرن، ئه ری باوه رهکی ئه گهر بیژمه ته: نه ز ل بیابانا عه ره بان
 ب ریکا خو دجووم (کو جهه کی تییر ژ رهمل و گازه) ژنشکه کیفه موبایله ک
 من لسهر ریکا خو دیت و هه لگرت، نهو موبایل به رهه می به لاین سالانبوو
 ژ رویدانین ههروه کی؟ بای لیدابوو، رۆژ به سه ردا هاتبوو، باران لسهر
 باریبوو، نهوره بریسیا لی فه دابوو، په قلیشکییت گازی که فتبونه سه ر،
 مه لاین سالان حیشترا دسه ر وی ته قنی را هاتن و چوون دکر، ژ نه نجامی
 نه فی چهندی، نهف موبایله ب په نگه کی سروشتی دروستبوو، من زی
 هه لگرت و دووگما په یوه ندی کرنی لی دا و گو تی: " سلاف دادی!!" ئه ری
 ریکه ک دچیتی کۆ نهف موبایله ژ خو رای دروست بوویه ب ژ نه نجامین

کریارین سروشتی؟ نه گهر نه بیژین نه م هه می، به لی پرانیا مه ب نه فی بوچوونی قانع نابن، چونکو رافه کرنه کا نه مه نتقیه.

نه قجا بوچی نه م ب رافه کرنه کا وهکو نه فی یا نه مه نتقی بو گهر دوونی و ژیان قانع ببین؟ نه گهر بیردؤزا گه شه پیدانی وهک پرؤسه یهک مه قه بوول ژی بیت، باوه ری ئینان ب نه وی بوچوونا دبیزیت ژیان گه شه یی دکهت بریکا زنجیره کی ژ رویدانی ههروه کی، زؤرا نه سته مه نه ق چنده بیهته قه بوولکرن وهک شرؤفه کرنه کا مه نتقی.

هه تاکو ساده ترین شانیا له شی مرؤفی گه لهک ئالوزتره ژ نه وی موبایلا دناف ده ستیت مه دا ! هه رچنه بیت؛ بیردؤزا گه شه کرنی بزاقی دکهت شرؤفه کرنه کی بدهت چه وانیا رویدانا نه فی چهندی. به لی نه و بوچوونا دبیزیت کو گهر دوون ژخوړایی و ههروه کی په یادابویه، قابلی به اوردکرنی نینه دگهل زانست و مه نتقی، چونکو نه و یاساو سیسته مین دناف گهر دوونیدا هه ین گه لهک ئالوزترن ژ نه وان ییت کونترولی ل ژیان بیولوجی دکهن. نه گهر تمونه کی لسهر رؤژی و نه ردی وه رگرین: دی بینین نه رد هه ر بیست و چوار ده مژمیران جاره کی دفه له کا خؤدا لیك دزقریت، هزرکه نه گهر نه رد هیدی تر لیك زفریبایه، شه ف یان رؤژ دابنه سیه یان چل سال، ل شوینا بیست و چوار ده مژمیران، ژ نه نجامی نه فی چهندی ب دریزه ییا نه وان سالن تاف دا ل پارچه کا رویی نه ردی ب تنی دهت، پارچا دی نه وی ده می هه می دا مینیتفه لهر تاریاتییی، ژ نه گهری نه فی

چهندي رويئ نهردى دا توشى گهرماتييه كا دژواربيت يان تهزياتييه كا دژواربيت.

نانكو(بگورهي زارافئ گهردوونى) نهگهر ب رهنگهكئ بهشهكى نه م نيژيكترباينه يان دويرترباينه ژ روژئ، نهرد گهلهك دايئ گهرمتربيت يان يئ تهزيتربيت. نهگهر پيكهاتا غازاتان دناف بهرگئ ئاسمانيدا نه و پيكهاتا تيكل و بنهجه نهبايه ژ ئوكسجينئ و نيتروجينئ و دووا ئوكسيدي كاربوونئ، نهگهر ژ توئخئ ئوزوونئ نهبايه نهفئ بكارئ پاقرنا شوينه وارين تيشكين روژئ يئن زيان بهخش رادبيت، دا زورا بزرحمهت بيت مه ژيان ب نهفان مهرجيت نمونهي ديتبايه. دهمن نه م پيداچوونهكئ بو تهقينا مهزن (الانفجار الكبير) دكهين، نهفا كو پهيداچوونا گهردوونى شروفه دكهت، دبیت كهسهك وئ پرسيارئ بكهت و بيژيت: "نهري ژ كهنگى وهره تهقين سيسته مين بريك و پيک و ههفسهنگ و شيوزين ژيانه كا ئالوز پيک دئين؟"

لى بهلى، دبیت هندهك كهس ههبن هزربكهن نهفه يا دگهردوونيدا رويداى ! رهنگه نيک ژ نهوان بيژيت، نهف پيداچوونه گهلهكا سادهيه ههتاكو ببيته شروفه كرنهك بو نهفي گهردوونئ ئالوز، بهلى پا؛ زانست دبىژيت، نهو ياسايين نهفي گهردوونى ريک دئخن گهلهك دنبهجهن، وهناكهن ژيان ههبيت بئ نهفي ئاستئ ريک و پيک و بنهجه. دبیت نهف چهنده بيهته تيبينيكرن د ناه نهفا دهيته نياسين ب(نهلفين سروشتى)، ييت كو گهلهك

ژوانا ههين، بهلى دا بهين رۆناهيى بيخينه سهر چوار ب هيژترين ژ
 ئەوان هيژين بناف و دهنگ: هيژا ئەتومى يا بهيژ، هيژا ئەتومى يا لاواز،
 هيژا كه هرومه گناتيزى، هيژا راکيشانى، دوو ژ ئەفان هيژان كو هيژا
 كه هرومه گناتيزى يا بهيژه و هيژا كه هرومه گناتيزى يا لاوازه، بهرپرسن
 ژ بهرهم ئينانا كاربوونى، ئەو توخمه يى هه مى رهنگيت ژيانى ييت ئەم
 دنياسين لسهر دهينه ئافاكرن، ب شيويهكى ژ شيويهان ئەف هيژه
 هه ماهنگيهكى دنافه را خوڊا په يدادكهن، ژبووى راگرتنا هه فسهنگيا
 ئاستين ووزى، ريكي پيدهت كاربوونى ب بهرهم بينيت بريكا ئيگرتنا
 سى گهرديله يين هيلومى، فيككهفتنا سى گهرديله يين هيلومى دبارى
 نورمالدا رى ناچيتى ووزى هه فسهنگ بكهت، چونكه هه رسى گهرديله يين
 هيلومى ژيىك دوير دكهفن بهرى ئەو دەم هه بيت ئيىك بگرن و كاربوونى
 دروست بكهن، بهلى ئەگەر هه فسهنگيهكا نه ئاساى د ئامارين ووزيڊا
 هه بيت كريات دى بله زتربيت، كيترين گوهورين د هيژا كه هرومه گناتيزا
 بهيژ و يا لاوازا دى بيته ئەگه رى گوهورينى دناستين ووزيڊا، ئەنجامى فى
 چهندي دى بيته هوكارى دابه زينه كا دژوار د ريژه يا بهرهم ئينانا
 كاربوونيڊا، بقى شيوه ئيڊى گهر دوون بكير هندی ناهيت ژيان لى
 بيته كرن، ئەگەر ئەم هيژا راکيشانى پشتى ته قينا مهزن و بهرى به لايين
 سالان بهرچاڤ وهرگرين، ل ئەوى دەمى مادده برهنگه كى بهرله لايى يى
 دگهردوونيدا بژاله بوو، چ ئەخته راو هه سارا و ستيره كادزان هه بوونا خو
 نه بوو.

ب تنی گهردیله یان د بووشاهییه کا تاریدا لشین دکر، بهلی ل دهمی گهردوونی دست ب بهر فره هبوونی کری، هیزا راکیشانی گهردیله ب نازکی لخوا کیشان، د نهجامی نهفی کریاریدا هه ساره و نهخته رژی هاتنه پیک ئینان، نه گهر نه ندازهیی هیزا راکیشانی یا دروست نه بایه و هیزا وی خافتر بایه، نه دشیا ژمارهیا نه وان هه می گهردیله یین بژاله دبوشاهییدا بخو بکیش و هه ساره و نهخته ران پیک بینیت، نه گهر هیزا وی توند تر بایه، دا بیته نه گهری هندئی گهردیله بگه من ئیک و د نهجامدا بنه گو متله کی مه زن و ب نهفی رهنگی دا ته قینا مه زن بیته ژ ناف چوونا مه زن، له ورا یا پیدقی بوو لسه ر هیزا راکیشانی یا بریک و بنه جه بیت؛ دا بشیت ستیران پیک بینیت، نه ری نه فی ری و پیکیا بنه جه جیه و چ دگه هینیت؟ هزربکه کیشاته کی متر بوو یان زیده تر بوو به شه کی ژ بلیون گراما، نه فه یه نه و رنگی گو هو پینی د گهر دوونی دا یی نه م باس ژئی دکه یین، نه فی ریژه تیرا هندئی هه بوو نه هیلیت هه ساره و نهخته رو ژیان پیک بهین. دبیت ژ ده ستانا چند کیلو گرامان ژ کیشاته تشته کی بساناهی بیت، مانه وه سایه؟ بهلی تشتی سهیر نه وه، چه وان هنده ک ژ مرو قین زیره ک و خوانده فان نه شین چند کیلو گرامه کی ت کیم ژ کیشا خوه بینن خوار ژ بووی خوشکرنا ساخله میا خو. ل دهمه کی گهر دوونی به ره لای و نه فی رگری بشیت خو ری بیک بیخیت د کاودانه کی نمونه یی دا بو ژیان کرنی بریکا ته فه زای.!! نه هه ر نه فه ب تنی، دا بهین نی پینه کا باشتر بدهین سه ر تی کرای بی بهر فره هبوونا گهر دوونی پشتی ته قینا مه زن، نه گهر

تیکرایی به رفره هبوونی مه زتر بایه و برهنگه کی بله زتر بایه، ماده دا وسه دگر دوونیدا بژاله بیت، هیژا راکیشانی نه دشیا خره کهت و هه ساره و نه خته ران ژئی پیک بینیت.

نه گهر تیکرایی به رفره هبوونی یی سستربایه دا کنترولئی لسره ماده دی کهت و دچالین رهشدا کوم فه کهت، نه گهر تیکرایی به رفره هبوونی پشتی ته قینا مه زن چرکه کی ب تنی له زاتیا وی کی متر بایه، ئیک پشک ژسه دی هزار ملیون ملیون پشکا، دا گهر دوون بسه رخودا هه رفیت به ری گه هشتبا نه فی قه واره ی، یاراست نه فه نه وی چهن دی دگره بینیت کو تیکرایی به رفره هبوونی ب گورهی ریخسته کا بنه جه بوویه هه تا وهک ریك دایه ستیران د گهر دوونیدا دروست بن.

نمونه کا دی لسره نه فی ریخسته بنه جه، نه وژی چربوونا ماده دیه د گهر دوونیدا، هه تا کو گهر دوون بشیت ب شیوازه کی گه شی بکهت و پاراستنی لسره ژیانئ بکهت، پیدفی بوو گهر دوون ل ناسته کی ئیکجار بلند پاراستنی لسره نه فی چراتییا گشتی بکهت، ب وی رهنگی نه گهر گوهورینه ک ب ریژه یا (10^{15}) نانکو (0.00000000000001%) تیدا روویدا، تیرا هندئ هه بوو هه زووی گهر دوون ب سه رکدا هه رفیتا و ژیان پیک نه هاتبا، یانژی دا به رفره هبوونه کا ئیکجار بله ز تیدا پهیدا بیت وهنه دگر نه خته رو هه ساره و ژیان پیک هاتبان.

نه ری بیراته ل نه وی موبایلی دهیت نه وا مه ل بیابانی دیتی؟

ئەری ما نەیا بەر ئاقلترە گەردوون و ژیان دەرئەنجامی دیزاینەکا ژیرانە و مەرەمدارانە هاتبەنە دروستکرن؟

ئەری ژبلی ئەفی چەندی چ بژاردەیهکا دی لبر دەست هەیه؟

ئەری پشتی فی چەندی، تۆ بیژی راستبیت کو گەردوون خۆرایی ژ نەبوونی هادبیت؟

ئەگەر وەسابیت، ئەری بۆچی هەمان مەنتق لەسر هەمی تشتین دین د ژیانیدا جیبەجی ناکەین؟ ئانکو دوبرینە ئەو زەلامی شەلوالی سۆر ژ خۆرایی و ژ نەشکەکیقە پەیدابیت!. ئەری ئەوی شیانییت چیکرنا خۆ هەبوون؟ ئەم بۆ کومەلا هەسارەو ئەختەران ییت کو ئەم دبیژینی گەردوون، شیانییت دیزاینکرنی و ریکخستنن بۆ وان نازفرینین، چونکە ب پشتراستیقە ئەو پیدفی زاتەکی ژیرمەند و خودان ئیرادەیه. ئەگەر ئەقل و مەنتقی ساخلەم هیمایەکا فەبەرن لەسر هەبوونا دیزاینکرنەکا پیشوخت و خودان ئیرادە، ئەری ئەو چ دەرئەنجامن ییت ئەم دشین ب ریکا ئەفی مەنتقی بگەهینی؟ ئیک ژ ئەفان دەرئەنجاما ییت کو دبیت بشین بگەهینی ئەفەیه. هندیکه سروشتی ژیدەری ئەفی ژیری و ئیرادی یە، پیدفییه یی جیاوازبیت ژ سروشتی گەردوونی یی کو وی دروستکری. بۆچی؟ چونکو ئەگەر هەردوو هەفشیوہیین ئیکبن، هندی ئەفا ئەم بەدەستقە دینین ب تنی دی زیدەهیەک بیت ژ هەفشیوہیان، ئانکو بەس دی زیدەکرنا تشتی چیکری بیت. ویگافی دبیت ئیک پرسیاربکەت و بیژیت: ئەری کی ئەو

چیکه ره چیکریه؟ نهو تشته کی گهلهك بهیزترو ب ئیرادهترو ژیرمه ند تره، ههلبهت دی هیئ و هه مان پرسیار لدور چیکه ری کهین و بیژین: ئه ری کی چیکه ر چیکریه؟ ب ئه فی رهنگی دی هه تا هه تایی مینینه دبا زنی ئه فی پرسیاریدا و هه ر دی بیژین پا کی ئه ف چیکه ره چیکریه ! ئه گه ره کی ره وای هه یی دیاردکهت کا بوچی چینابیت بابهت ب ئه فی رهنگی بیت، د نمونا بهیت دا دی ئه گه ری روهنکهین.

هزر بکه ئه گه ر نیشان شکینه کی ئارمانجا خو دهستنی شانکر و چافه ری سهر کردایه تیا خو بوو موله تا ئاگر باراندنی پی بدن، نافه ندا سهر کردایه تی نیشان شکین ئاگه ه دارکر چافه ری ره زامه ندیا نافه ندا دسه ر واندابیت دا موله تی وهرگرن و پی د سهر واندایه تی ژیی د سهر خو دا وهرگرن، هوسا ب ئه فی رهنگی بی دوماهی. ئه گه ر ئه ف پرسه مافه ب ئه فی رهنگی، ئه ری نیشان شکین دی شیت ئارمانجا خو ئاگر بارانکهت؟ ههلبهت نه خیر! هوسانی دی مینته چافه ری کری هندی پی د سه رویدا پی چافه ری کری پی د سه ر خودابیت، له ورا دقیت جههك و کهسهك هه بیت برپارا دوماهی پی د دهستی ویدا بیت، چ جه و کهس د سه رویدا نه بن. ئانکو ئه ف نمونا مه ئینای دیاردکهت کا بوچی خه له تی دئه وی هزریدایه یا دبیزیت کی چیکه ر چیکریه، ئه م نه شین بیژین چیکه ره کی چیکه ری دی چیکری و هوسا بی دوماهی. چونکو ئه گه ر بابهت ب ئه فی رهنگی بیت نیشان شکین چوجار نه شیت ئارمانجا خو ئاگر باران

بکته. ئانکو چیکهر (ئافراندەر) بچ رهنگا ناهیتته چیکرن، بهلی هه بوونا وی یا ههرو هه ره، له ورا ئەم دشین هزرا زنجیرا ئەگه رداریا بی دوماهی وهك داپیشکر نه کا نه مهنتقی دوماهییی پی بینین.

ئهری شوینگر بو فی چهندی چیه؟ شوینگر ئەگه ری ئیکئی یه، ئەو ئەگه ره یی چ ئەگه ر بو وی نه بن! ئانکو ئەم دشین دهرئه نجامه کی زی دهربخین کو سروشتی ئەوی هیزا خودان زیرو ئیراده ئەوا یا لپشت گهردوونی و ژیانئ و هه ر تشته کی دراوه ستیت، دفتت یا جیاواز بیت دگه ل هه می بونه وهران، وهکو دپیدا چوونین سهریدا مه دیار کری، چه ندین ئەگه ر هه نه مه پالده نه ئەفی باوه ری. ئەگه ر بوونه وهر ب سروشتی خو یی پیدفی بیت، لی چیکه ر (ئافراندەر) یی هه و جهی چ کهس و چ تشتا نینه. ئەگه ر چیکری یی بهروهخت بیت، چیکه ر دفتت یی بی بهراهی و دوماهیك بیت، ئەگه ر چیکری یی گریدای جهی و ده می بیت، چیکه ر دفتت یی گریدای جه و دهما نه بیت، ئەگه ر چیکری یی ئاسایی بیت، چیکه ر دفتت یی نایاب بیت، بگوره ی ئەفی مهنتقی چیکه رهك ب تنئ دفتت یی نایاب و بی دوماهی بیت، یی پیدفی چ نه بیت، یی گریدای چ جه و دهما نه بیت، چونکو ئەگه ر ژ چیکه ره کی پتر هه بانه، دشیاندا نه بوو ئەف سیفه ته هه بن، ئه ری چه وان دئ دوو یان سی چیکه ری بی دوماهی هه بن، دوو چیکه ری نه گریدای ب جه و ده میقه هه بن؟ ژ بهر ئەفی ئیکئی مهنتقی ساخله م ئەوه یی باوه ری ب چیکه ره کی ب تنئ دئینیت، یی دائیم و قاهیم. ئەقل و

مهنتقى ساخلام ب ريكهكا ئاسان يانژى رهنكه يا بقى نهقى بهرهف وى
 نهجمى فه دچن كو نهف گهردوونه يى هاتيه چيكرن ژلايى چيكرهكى
 پاك و بژوينفه، ئه و وهكو چ تشتا نينه. ژبهه نهقى چهنديا يا بزدهمهته
 ئهم ههمى تشتان لدور نهقى ئافراندهرى بزانيه ب ريكا نهقى ب تنى،
 لهورا ژى هندهك خهك ل نهقى سنورى دراوهستن. بهلى گهشتهيا مه
 لقيرى ب دوماهى نائيت، بهلكو لقيرى دهستپيدكهت، هيشتا گهلهك
 پرسياريين ماینهفه ههلاويستى و گهلهك بابته ييت ماینهفه
 نهچارهسهركرى.

پشكا دوويى

پرسیارین بى به رسف

بۆچى ئىش و ئازار دئهفئى دونيايدا هه نه؟. ئه گهر ئافراندهر هه بىت، ئه رى بۆچى ده ئىليت كارىت خراب بيه نه رويدان؟. ئه رى ئارمانج ژ ئه فئى ژيانى چيه؟. ئه رى بۆچى ئه م لقيرينه و مه رهم ژ هه بوونا مه لقيرى چيه؟. ئه رى ئه م دى به رهف كيشه چين؟. ئه رى ژيان لپشت مرنى هه يه؟. ئه رى ريكهك هه يه ئه م پتر ئافراندهرى تيدا بنياسين؟ نه يا سه يره مروف هزربكهت ئه وى شيايى ئه فئى گهردوونى چيكهت، ئه و دشىت به رسفىت ئه فان پرسياران ژى فريكهت، مادهم ئافراندهرى هه مى تشتهك بۆ مه به رهه م ئينايه دا پيدفيايتيىن خو يين جهسته يى و سوزدارى پى پرېكهين.

هه ست ب برسبوونى دكهين و پيدفى ب خوارنييت دبين دا دبه ردهوام بين، بۆ ئه فئى پيدفيايتيى هه مى هوكارهك بۆ مه دهسته به ركریه، ده مى تيھنى دبين ئاف بومه دهسته به ر كرىه، ده مى پيدفى بجلكا دبين دا خو ژ گه رمى و سه رمايى ب پاريزن؛ هوكار بومه دهسته به ركرينه، هه روه سا ئه م پيدفى هه قالينى و فيانى و هاريكاريى نه، مه خيزان و كهس و كار هه نه و ئه م دناف جفاكاندا دژين و ئه ف چهنده بۆ مه دابينكرينه.

ئەفجا يا سروشتييه يى ئەف پېدفياتييه هەمى دەستەبەرکرىن، بەرسقا ئەفان پرسياريت گىرنگ ژى هەمىيان بەدت. ياراست گىرنگيا هندەك ژ ئەفان پرسياران، يا كىمتر نينه ژ پېدفياتيىن ماددى و سۆزدارى، چونكو ئەو ئەگەرى هەبوونا مە دەستنيشان دكەن. بەلگەيىن زانستى ئامازەى ب وى چەندى دەن دەمى كو مروف ئارامانجەكا خو يا ئاشكرا د ژيانيدا ژدەست د دەت چ وەكو تاك يان وەكو كومەل، ئىدى هەست ب بىزارى و نەبوونا بەختەوهرىي دكەت، واتە پېدفييا مە بو نياسينا ئەگەرى هەبوون و چارەنقىسى مە، گىرنگيا وى ب گىرنگيا خوارن و فەخوارنايە. دبىت گەلەك بەرسقىن گونجاي بو ئەفان پرسياران هەبن، دگەل هەبوونا بىرو رايىن جياواز يىن ژ ئەقلى مروفان بەرھەم هاتىن، رەنگە ئەقل چىترىن هوکار نەبىت بەيتە بكارئىنان بو گەھشتنا بەرسقىن ئەفان پرسيارىن ئالوز، چونكو نەھەر بەرسقەكا هەى مەدفييت، بەلكو ئەو بەرسقا مەدفييت پېدفييه يا دروست بيت، و ئارىشە لقيرى ئەو، ئەقل د ئەفى بيافيدا بەردەوام سەرکەفتنى نائىنيت. نموونە: دى هزرکەين كو كەسەكى تۆ بريە بەر ئافاھيەكى سەير و تۆ لەبەر دەرگەھى وى يى گرتى راوہستاندى و ئەف پرسيارە ژتە كر: "ئەرى چ لپشت دەرگەھى ئەفى ئافاھى هەيە؟" ب كارئىنانا ئەقلى خو، ئەرى دى چ ژى زانى؟ رەنگە هندەك تشتا بزانى، دبىت تۆ هزرىكەى هندەك ماسەو كورسيك و روئاهى و دەست شو تيفه هەبن، بەلى دبىت بچ رەنگا وەسانەبىت چ ژ ئەوان تشتان تيفه نەبن و تويى شاش بى، دبىت يى فالابىت، دبىت يى تڑى بيت ژ كەل و پەلان، دبىت

ھەندەك تىشت تىققە ھەبن، ئەرى چەوان دى ئەقى چەندى زانىن؟. ئەرى دى چەوا شىي گەھىە يەقىنى كا چ لىشت ئەوى دەرگەھى ھەھىە؟ ھەلبەت تۆ دىيى بچى د ژۆرقە و بچاقىت خۆە ببىنى، بەلى دەمى ئەقە يا دىياندا نەبوو، دى چەوان زانى چ د ژۆرقە ھەھىە؟! ھەلبەت رىكەكا ھەى ئەوژى؛ ئىك بىژىتە تە ئەز بى ژۆرقە دەھىم، يانژى كەسەك بىژىتە تە بى ئىكى دىياسىت چوبىتە د ئەوى ژورقە، بەلى پىرسىار لقىرى ئەقەھىە: ئەرى چەوان دى من ئەو باوهرى ھەبىت ئەوچىندا ئەو كەس بۆنە دىيىژىتن راستىيە؟ رەوش دگەل پىرسىارىن گىرنگ ب ھەمان شىوھىە: ئەرى ئارمانچ ژ ژيانى چىيە؟ ئەگەرى ھەبوونا ئىش و ئازاران چىيە؟ ئەرى ژيان لىشت مرنى ھەھىە؟ ئەرى چ لىشت ئەوى دەرگەھى ھەھىە؟ ئەو تىشتەكى نە ئاشكرىيە ناھىتە دىتن، ئەقل نەشىت بەرسقىت دوماھى و ئىكلاكەر لسەر بدەت، ھەروەسا چ ئەگەر ژى نىنن باوهرىكەين كو پىشزانىن (حدس) يان ھەستىكرن ب تىن دى بەرسىقىن بىنەجھ لسەر دەن. ئەم دىش بگەھىن ئاستەكى ژ يەقىنى دەربارەى فى چەندى، ئەوژى دەمى كەسەك جەئ باوهرىيى بىت د ناف مەدا و راستىيا ئەقى چەندى ئەو بىژىتە مە. بەلى دگەل ئەقى چەندى ژى ئەم ھەر ھەوجەى ئەقلىنە، بەلى نە وەك ژىدەرەكى راستەو خۆ و ئىكانە سەبارەت ئەفان پىرسان، بەلى ئەم ھەوجەى ئەقلىنە سەبارەت ھندى ئەو كەسى مەباوهرى پى ھەى ئەم بىش ب رىكا ئەقلى دەستىشان بگەين. دى زقىرنە ئەو زەلامى شەلۋال سۆر، بۆچى پىدقىيە ئەز باوهرىكەم يان باوهرنەكەم ژ ئەوى ئاخفتنا ئەف زەلامە

دبیژیت؟ ئایین بگشتی دبیژن: کو ئەو هه لگرین په یاما خودایی نه، هندهک ژ ئەوان وهسا هزردهگن کو ئەف په یاما خودایی یا گریدایه ب ئایینی وان ب تنیقه.

کیشه ب ئەفی رهنگییه: " ئەز یی لسهر ههقیی و بیته هه می یی لسهر نهههقیی" ئاریشه د ئەفی بۆچوونی بۆدا نینه ب دیتنا ئەقلى. ل دوماهییی ئەگهه ئافراندهری پر زانا بریاردا په یامهکی بۆ مه فریکهت، یا مهنتقییه ئەو په یام یا نهگوهور و بی جیاوازی بیت، مادهم ئایینیته ژیکجودا بۆچوونیته نه لیک دگهک هه نه، دروست نینه ئەو ئایین هه می پیکهه لسهر ههقیی بن! بهلی رکا بهری لقییری ئەوه کا کیژان ژ ئەفان ئایینان لسهر ههقیی یه، ل شوینا ئیک کهس هاتی ئامیری ژمیاریا غازی بخوینیت، ههفت کهس بیته هاتین!! بیگومان ئەفه نه دوماهییا پرسیییه، سه رهه رای کومهه بوونا ئەفان هه میان ل بهر دهه رگهه ی ته. تۆ دشیی هه مان پروسا ئەقلى و مهنتقی دگه ل بکاربینی. بۆ نیاسینا بریکاری خواندنا ئامیری ژمیاریا غازی، چه ندين ریک هه نه تۆ دشیی بکاربینی بۆ دهستنیشانکرنا وی، بۆ نمونه: دقیت ئەوی یان ئەوی ناسناما وی فه رمانگهه ی یان کومپانیی فی هه بیت و جلکه کهکی ل بهر بیت ناف و لوگوویی وی فه رمانگهه ی یان وی کومپانیی لسهر بیت یا تۆ سه ره ده ریی دگه ل دهکی و رهنگه ئامیره کی خواندنا غازی ژی دگه ل بیت، ب هه مان ریک

چهندین نیشانیّت ههین ئەم دشیین بکاربینین بۆ جودا کرنا ئایینی ههق ژ بیّت نه ههق.

ئەفی بابەتی په یوهندی ب ههست و سۆزانقه ههیه، له ورا دقیت مروّف دەمی خو ب ههروه نه بهت ب پهیره و کرنا رپکیّت خه لهت بۆ دهست نیشان کرنا ئەفی بابەتی. ههروه کو بیژین: کی ژ ئەوان وهك منه ئەو ژ نه ژادئ منه! ئەری ما تو دئ لسهر بنیاتی فی پیقه ری برپاری دەی کا کی بیهته دخانیی ته فه ئامیری ژمیریارییا غازئ بخوینیت؟ تاوانبار ژ هه می رهنگ و نه ژادانه، وهکو باج وهگرین پسؤلا غازئ.. بۆ نموونه: ئەری ما دئ بیژی "کا دا ئیکی ل دویف گیولی خو دهست نیشان بکه م و بیژم ئەفه یی راسته، پاشی دئ ژئ پشتراستبم کو ئەوه!". ئەفی چهندئ ئەز باوه رناکه م !! باشه تو چ دبیزی بۆ وی کهسی یی فی هزری بوته پیشکیش دکهت و دبیزیت: "ئه گهر ته باوه ری بمن ئینا کو ئەز باج وهگرئ غازئ مه، دئ ههتا ههتایی غازئ بی بهرام بهر ده مه ته" راستی پیشکیش کر نه کا دلخوآزه؛ بهلی هه له بهت نه! یان ژئ دبیت تو وی کهسی هه له بزیری یی بسهر رهنگ و رویبارئ و یقه دچیت ئەوی هندهك جارا دهات ده رگه هی مالاته دقوتا) کو دبنیاتدا وان غاز ژئ نه بوو!!).. تو چ دبیزی بۆ وی یی ژ هه میان زیره کتر و کوژمه کی پاره ی ژئ هه ی؟ ئەفه ژئ نه خیر.

ئهو خالا مه دقیت لقییری بگه هینی ئەفه یه: ده می پرس یا گریدای ئایینی بیت، دقیت هندهك بۆچوونیّت دهست نیشان کری بده ی لایه کی، بۆ نموونه:

تۆل دويىف وى ئايىنى بچى يى بابكالكيّت ته لسهر دچوون، ب تنى كو توّ
وى دنياسى، يانزى ژبه رخاتر و فيانا ته بوّ وانا ههى و ته نهو هزر نه كرىه
كو دوير نينه نهو دخه لهت بووينه ! نهز يى پشتراستم كو هوين هه مى
هندهك تشتا دكهن پيچه وانهى وانن ييّت بابكالكيّت وه دكرن، نه فجا
چه وان چيّدبيت نهو دهه فان تشتاندا دخه لهت بن و دئايىنى دا دروستبن؟!
چ نه گهر يّت پشتراست نينن كو نهو ئايىنى مالباتاته پهيره وكرى يان
پهيره و دكهن نهو يى دروسته، ههروه سا چ نه گهر يّت مهنتقى نينن توّ
باوهريى پى بينى و نهفئ پينگافا باوهريى بى هيجه ته كا بهر نه قل پافئ،
نهو كيژان مهنتقه درئه نجامى وى نهو بيت كو پيّدقييه لسهر ئايىنى راست
ته زهنگين بكهت، يان ژى باوهرياته ب كهسهكى يان تشتهكى بهسى هندئ
يه ژيانا ههتا ههتا بدهستقه بينى؟ ههلبهت ئيىك ژ خوشترين بهانه يا
ههلبژارتنا ئايىنهكى ژ ئايىنان نهوه، كو كهسهكى ژ دويىف چويىن نهفئ
ئايىنى پشتى ههلبژارتنا وى ههست ب خوشيى كرىه و ژيانا وى هاتيه
گوهوڤرين.

دبيت نهفه پيچهك يا مهنتقى بيت، هندئ نه گهر يّت باش ههبن داخازا
باوهريى بكهن و بيژن نهفه يا پيّدقييه لسهر ئايىنى راسته قينه، بهلى
ئاريشه نهوه گهلهك ژ ئايىنين ديژى هه مان بوچوونا ههى، نهفه بخو
بهلگهيه لسهر وئ ئيىكى كو مروّف مهيلدارى ئايىنداريى يه و نهفه پشهكهكه
ژ سرؤشتى مه، ئانكو نه گهر نه م ديچوويىن ئايىنهكى نه بين دئ ئايىنهكى

بخۆ داهينين! هندهك ئايين پتر به خته وهريى بو مه چيدكهن ژ هندهك ئايينىت دى، ئانكو: ئەم هزرېكهين كو ئايينهك ژ ئايينان يى راستره ب تنى كو خوشى بوته چيكره و ژياناته گوھۆريه، نهيا دجهى خودايه ئەفه ببيته پيفه رهكئ راست و دروست، بگورهى ئەفى پيفه رى پيدفقيه گه لهك پيفه ريٽ ديژى دروستين، چونكه ئەوان ژى گوھۆرين دژيانا گه له كاندا په يداكريه، بهلكو ههتا ئەويٽ بريار ژى داي دانپيدانى ب هه بوونا ئافراندهرى نه ئينن، بيژن كو ئەوژى بهرى دهمى ل دويف ئايينهكى دچوون كو نها خو لى دابرينه و هزردهكن كو ئەو پتر دبه خته وهر و دنازادن! ههروهكو مه تهلى گوتى: " ئەوا بكير دهيت بو قازا مى ئەو دى بكير هيت بو قازا نير ژى " ئانكو ئەگه ر ئەف چهنده بو هندهكا يا دروست بيت دقيت بو هندهكيٽ ديژى يا دروست بيت، ئانكو ئەفا بورى ب تنى بانگه شهك بوو هندهك گوتگوتك بوون، له ورا پيدفى سه لماندنئ نه. ژ بهر ئەفى ئيكيٽ دقيت ئايينئ راست ناسناما خو هه بيت، هندهك تشتئ دهستنيشانكري هه بيت دا بريكا وان بزانيين كا بنهكوكا وى ژدهرف خودئ يه.

ئەو چ تافىكرنن دئ شين پراكتيك كهين ژبوى نياسينا وان؟

پشکا سیی

تافیکرنا رینمایان

دبیت تافیکرنا ئیکئی ژهه میان پتر جهی باوه ریی بیت، کو مه بهیایته دگهل کیمتین بژارده.. ئه ری ئهف ئایینه ب درۆستی دهربارهی ئافراندهری چ دبیزیت؟ ئانکو ئه و کیژ ئاینه دبیزیت ئافراندهر ئیکه، نایابه، خۆدان سروشته کی جیاوازه، وهکو چ بوونه وهره نینه: ئافراندهر کی تاکه، ته نایابه، هه تاهه تایه، قاهیمه، پاکه، بلنده.

لفی ری مه ره ما من پی ئه و نینه بهایی چ ئایینه کی کیم بکه م یان سفکاتییی پی بکه م، ماده م ته فایا ئایینان هاندانا کومه له کا ره وشت و بهایی هه فپشک دکهن. ههر ئایینه کی خالی ت خۆ یی ت لاواز و هیژی یی ت ههین، به لی مه ره م ژ ئه فی چهن دی ئه وه پشکنینی بو ئه فان ئایینان بکهین لبه ر رۆناهیا ئه فی پی شه ری ئاسان و ئاشکرا لسه ر ئاستی گه ردوونی، لبه ر رۆناهیا ئه فی چهن دی و ب ره نگه کی گشتی سی ئایین مه یی ت ههین رکابه ریی دئه فی لیستی دا دکهن، ئه وژی هه ر ئیک ژ ئه فان ئایینانه: جو هیاتی، زرا ده ستی، ئیسلام.

دبیت فه له ژی پرسیار بکه ن بیژن مه ژی مافی هه ی نافی مه بکه فیه ته دنا ف ئه فی لیستا رکابه ریی دا، ژ پی گه هی باوه ریا فه له یینی، دفی ت فه له یینی ل

پاشگوویا ههمی ناینیت دی بهیت، ژ بهر وی شیواندن و سهروبناکرنی یا وی د تیگههی ئافراندهری ئیکانه و پاک و بلند دا کری.

بۆ نمونه: هندوسا بگشتی، ئانگو د ئایینی هندوسییه تیدا تیگههی فره خودایی و ئیکینهیا هه بوونی یا ههی (وحده الوجود)، ب باوهریا وان خودی ههمی تشتهکه (گهردوونه، عهرد، هه یقه، ستیره، داره، گیانه وه ره، ههتا مرؤف بخۆژی ههمی خوداوندن). وهك ئهقل چهوا دی شیین د ئهقی بانگهشا وان گههین و شروقه کهین؟ ئه گهر مه بهستا مه ب (خودی) ئافراندهربیت، واته بقی پامانی بونه وهری یا خو ئافرانندی و بونه وه ره دهمان ده میدا ئافرانده ره!

ئهف بانگه شه چهوان ریخهستنا گهردوونی بی دوماهی شروقه دکهت؟ به لگه یین مهنتقی ییت ئهقی بانگه شی چنه؟ ب راستی ئهفه مینا کا وی گوتنی یه یا دبیزیت گهردوونی بخۆ یا خو ئافرانندی، به لی ئه گهر گهردوونی د ده مه کیدا هه بوونا خو نه بیت چهوان ئهوی بخۆ خو ئافرانندیه؟

ههروهسا ئه م سیفه تی شیانیی ریخهستن و پیک و پیکرنی بۆ گهردوونی نا زفرینین، چونکو ئه و نه ژ تاییبه تی و سیفه تی وینه، گهردوون یی پیکهاتیه ژ هه ساره و ئه خته ران، هه لبهت ئهفه بخۆ پیدی ب ئافراندهرینه، ئه فجا ماده م ئه و وهك تاك پیدی ب ئافراندهری بن، هه لبهت ئه وان وهکو کومژی پیدیاتی پی ههیه، کومه له کا خۆدان تشتیین پیدی، بچ شیوهیا نه شیین خو ژ پیدیاتی پی بی مننهت بکهت، نه یا بهر

ئه قله وهلاته کی تژی برسی بیت و بشیت بخو خوارنی ژ تاکه که سی برسی دابین بکهت. فهله نیی ناریشه کا هه فشیوهی ئه فان نمونا ههیه، دگه ل ئه فی چهندی گه له ک ژ فه لا هه مان به لگه یان دئینن بیّت مه د ئه فی په رتوو کی دا ئینان لسهر هه بوونا ئا فراندهری.

پشتی هینگی دی بیژن عیسا - سلافا لسهر بن - بونه وهره شیاینیت وی توخیبداینه ب توخیبین دهمیقه، ئه وی پیدفیییه، ئه و خودی یه. ناریشه لقی ری ئها ئه فهیه، چه وا وهک مه نتق دروسته ئیک تشتی دهه مان دهمیدا سیفه تین هه فدژ هه بن؟ یی توخیبدا ی بیت و دهه مان دهمیدا یی بی توخیبیت؟ یی پیدفی نه بیت و دهه مان دهمیدا یی پیدفی بیت؟ یی هه تا هه تا بیت و دهه مان دهمیدا یی ده مکی بیت؟ یی جیاواز بیت و دهه مان دهمیدا یی ئاسایی بیت؟ یی تا ک بیت و دهه مان دهمیدا گه له ک بیت؟!

ئه فه وهکو وی نمونئ یه یا دبیزیت: بازنه یابوویه چوار گوشه ؛ به لی هیشتا ئه و بازنه یه، مروّف وده سا د ئه فی چهندی دگه هیت کو ب کوته کی هیله کا بازنه یی کریه چوار گوشه، به لی ل وی ده می ئه و وهک ویئنی بازنی نامینیت، دبیت بازنه یی بکهن د چوار گوشه کی دا، یان چوار گوشه کی بکهن د ناف بازنه کی دا، به لی هه ردوو پیکفه د هه مان دهمیدا چینابن و ئه ف چهنده ئه سته مه، چونکو که س نه شیّت به لگه یه کی مه نتقی لسهر ئه سته مبونئ ب سه لینیت، ژ بهر ئه فی چهندی بج رهنگا دشیاندا نینه ئه ف چهنده بیهته سه رپر استکرن، ناریشا هه ری مه زن ئه فه یه کو دبنیاتدا ئه فه هه فدژی ئه وان

به لگه يىن مهنتقى نه يىت هه بوونا خودى پى دهينه سه ماندن، نه گهر دشيانيت بونه وهره كى توخيبداي و خودان پيدفياتي دابيت ببهته ئافراندر، ئه رى باشه بوچى بونه وهره كى دى يى وهكو وى نه شيت ببهته ئافراندر؟ چه وا دى شىي ب ئه فى مهنتقى تومه تا فره خوداييى لدژى خو دهيه پاش؟ زور جار به رسفدان لسهر فى چهندي بى شيوهيه: "خودى دشيت ههر تشتهكى بكهت" ئه ف بوچوونه ده ربارهى خودى پيدفى ب سه ماندينه، دگهل هدى كو ئه ف دهسته واژه بخوژى يا تزيه ژ ئاريشه يان، بو نمونه، دبیت ئىك پرسياربكهت و بيژيت: "ئهرى خودى دشيت ژ هه بوونى براوه ستيت؟" يان بيژيت: "ئهرى خودى دشيت ب شهرى (خرابيى) راببيت؟". بههرا پتر دوو به رسف يى لسهر ئه فى پرسيارى هه ين، يان "نه خير نه شيت" ئه فه ژى يا هه فدژه دگهل گوتنا فه له يان كو خودى خودان شيانه لسهر كرنا ههر تشتهكى، يان بيژن: ". بهلى دشيت نه گهر فييا، بهلى خودى كرىارا شهرى ناكهت، چونكو خودى ب سروشتى خو خير". لثيى دى به رسفدان ئه فه بيت: "بوچى ئه فه لسهر خه يريه تا خودى دچه سپيت و لسهر سيفه تىت وى يىت دى ناچه سپيت؟" هه مان پيقه لسهر خودى دچه سپيت كو نه و تاكه، هه تا هه تايه، نه پيدفييه، كا چه وان لسهر وى دچه سپيت كو شهر نه ژ سروشتى وييه نه و نه يى دهمكييه و نه يى پيدفييه. نه و بانگه شا دبيژيت كو خودى ئافراندره و پاشى بوويه بوونه وهر و ده مان دهميدا مايه فه ئافراندر، دشياندا نينه ئه ف بانگه شه بهيته سه ماندن، ههروه سا وهك پىناسكرن ژى نهسته مه، ئه فه لسهر ههر

ئايىنهكى دهيتە جھ يا ئەف بانگەشە دەربارەى ئافراندەرى ھەبىت، ئەفە دەيتە جھ لىسەر زۆربەيا بىرو باوەرپن ھندۇسا و ھەسەنيا دەربارەى ئافراندەرى، چونكو ئەوان ھەمان بانگەشە ھەيە كو خودى د ھندەك بونەو ھەراندا بەرجەستە دبىت.

دبىت ھندەك ژ فەلان بىژن دباوەريا مەدا عيسا نە خودى يە، بەلكو كورپى خودى يە، ئارىشە لقيرى ئەفەيە، ئەرى مەرەما وان ب ئەفى گوتنى چيە كو: "كورپى خودى يە؟" چونكو كورپى مروفان د چاقيى دەيبابىن خۇدا ھەر مروفە و ب دەيبابىن خۇفە دچىت، ئەرى كورپى خودى ئەوژى خودى يە؟ ئەگەر ھەسا بىت ئەفە ئەم زفرين ھەمان جھى مە دەستپىكرى و ھەمان ئارىشە، چونكو كورپى مروفى بەرھەمى كرىارەكا سكسىيە، ئەرى خودى ب ئەفى كرىارى رابوويە؟! بىگومان خودى پاك و بزوینە و دویره ژ ئەفان سىفەتتە ئەو ددەنە پال وى.

ھەلبەت ب ئاشكرايى ئەفە يا ھەقدژە دگەل وى يا ئەم دەربارەى خودى دزانين كو ئەو نە ھەكو چ بوونەو ھەرانە، ئەرى دبىت خودى عيسا تەبەننى كرىبىت ھەك كورپى؟ ئەفەژى ھەقدژى مەنتقىيە، چونكو د شياندا نینە تىشتەكى تەبەننى بکەى ھەك كورپى ئەگەر ھەك تەنەبىت، نمونە: ئەگەر ئىكى ماسيەك تەبەننىكر و گوتى: ئەفە كورپى منە، ھەلبەت كەسەك ئەفى گوتنا وى ب مجداهى ھەرانگرىت، دبىت ھەكو كورپى خۇ ھەز ژى بکەت، دبىت دگەل بخوت، دبىت زۆرەكى دخانىقە بۇ دابىنكەت، دبىت

به لگه ناميت ته به ننى بوونى بۇ چي كته، بهلى ماسى دى ههر مينت ماسى و مروفت دى ههر مينت مروفت و ههر دوو و ده كه هف نابن، ئەم دزانين چ تشت د گهردوونيدا وهكو ئافراندهرى نينن، بگورهى نموونا سهرى: ئەم بۇ ماسى نيزيكترين بۇ ئافراندهرى، ئەم بوونه وهريت توخيديينه، خودان پيدفيينه وهكو ماسى، بهلى ئافراندهرى بى بى دهستپيك و بى دوماهيه، نه بى پيدفييه، بى كامل و پاك و بزوينه ژ ههر كي ماسيهك، بى دویره ژهندي كو بى خودان كوربيت، چ راسته و راست بيت يان سيمبولى بيت، ب تنى ب رامانا مهجازى نه بيت كو سه ميان چاقدانا ئەهلى خو دكهت، ئاراسته كرنا وان دكهن، پهروهدا وان دكهن. ئافراندهرى ژى ئەفى چهندي دگهل بوونه وهريت خو دكهت، ئەف رامانه لسهر ههمى بوونه وهرا دهيتته جه نه بهس مروفتان، ئەفجا پا تو چ دبيژى بو مروفتهكى ب تنى.

لى سه بارهت بووديه تي: ئافراندهرى چ رۆل تيدا نينه، بوديهت پتر وهك فهلسه فه ديار دكهت ژ ئاييني، ئەفى ژى ئاريشيت خو هه نه، تايهت شروفه كرنيت ده ربه ربه: ئارمانجا ژيانى، ئەگه رى ئازاران، رويدانين لپشت مرنى، ئەفه ههمى هزرپت مروفتان نه ييت خودايى نه، ئەو تشتى ب دروستاهى ئەم دقى بابته تيدا د پيدفى؛ به رسفين دوماهيى و بين ئيكلاكه رين ژدهف وى بى دبينت و ئەم نه بينين؛ بى دزانيت و ئەم نه زانين، ههر تشته كى دى ژبلى ئەفى چهندي ب تنى هندهك ته خمينانن.

ھەندەك ئاينىت دىژى ھەنە وەكو: سىخىيەت، ئەوژى وەكو بۆدبىيەتە يە
 بىنەكوكا خۇ بۇ خودى نازفرىنت، بەلى نە ب رەنگەكى راستەوخۇ،
 دامەزىنەرى ئى - گورو ناناكە - وەكو ئەو دىبىنەت، ئەوى يا باشتىن تىشت
 ژ ھندوسىيەتە و ئىسلامى وەرگرتىنە وە تىكھەلى ئىك كرىنە برىكا خۇ يا
 تايبەت، دىبىت ئەف چەندە گەلەكا ژ مە راکىشىتە روى روىبونەكى ل دژى
 ئەفى رىكى، بەلى ئارىشەكا مەنتقى يا ئاسان يا لىقىرى ھەى، ئەوژى: ئەگەر
 ئەم باوۋرىكەين كو پەيام و وەحى ژدەف خودى دەين، چەوان وەك ئەقل
 دى شىن دەستا ژ ھىدايەتا خودى بەردەين و لدويف تىشتەكى دى جىن، يان
 وى جورئەتە دەينە خۇ ئاينى خودى دگەل تىشتەكى دى تىكھەل بکەين،
 ئەگەر ئەم پىشتراست نەبىن كو خودى ئەف چەندە ژمە دىت؟ رەنگە مروف
 بشىت بەھانەيا بۇ ئەفى چەندى بىنت دىرو بۆچوونىت ھندوسىدا، بەلى
 قەبوولكرنا كارەكى وەكو فى يى ئەستەمە دىچوونا ئىسلامى و جوھىياتى
 دا.

ھەتا نە مە ئىك تاقىكرن ب تنى يا ئەنجامداى بۇ پىشتراستكرنا بۆچوونا
 ھەندەك ئاينان لدور وى ئىكى كا ئەو جەى رازىبوونى نە لدەف خودى يان
 نە.. ئەرى تۆ دگەل فى مەنتقى يى ھەتا نە مە بكارئىناى بۇ گەشتنا
 ئەفى ئەنجامى كو ب تنى خودى يەكى تاك و تەنبا و قاهىم و ھەرو ھەرى
 ھەى؛ وەكو چ بوونەورا نىنە، يى پاك و بژوینە ژ ھەر كىماسىەكى، ئەرى
 پىقەرەك دى ھەيە ئەم بشىن لائىحا بەربرىران كورتر لىبکەين؟.

پشكا چوارى

تاقىكرنهك جيهانى

رهنگه لقيرى هندهك تاقىكرنن دىژى ههبن، ئەم بشين ئەوان ژى بجه بينين دا بزانيين كا ئەف ناسنامه يا دروسته يان نه، ئيك ژ ئەفان ريكييت مهنتقى ئەوه يا ئەم پى بزانيين كا ئەف پهيامه يا جيهانييه يان نه، مه رهم پى ئەوه بزانيين كا ئەف پهيامه ژدهف خودى هاتيه بو گشت مروفان يان يا تايبهته بو هندهك مروفين دهستنيشانكري يان جهكى دياركري، مادهم ههمى مروفان شيانيت ئەقلى ههنه بو تيگههشتنا ئەگهرين ههبوونا خودى و شيانيت ههل ئيخستنا ئەفان پرسياران لدور ئەگهرين ههبوونى و ژيانى و مرنى و گهردوونى، ئەفجا نهيا بهر ئەقله خودى هيدايهتى بو گروهكى مروفان يى دهستنيشانكري ب تنى فريكهت و ييت دى فهدهركهت، بهلى دگهل فى چهندي يا مهنتقيه هندهك مروفان ژناف ههلبزيريت بو ههلگرتن و گههاندنا ئەفى پهيامى، نانكو يا مهنتقيه ئەفى پهيامى بدهته كهسهكى جياواز، ل شوينا كو دگهل ههه كهسهكى جودا جودا باخفيت، بهلى ئەگهه گروهك ب تنى يى پهيوهنديدار بوو ب پهيامى فه، ئەف چهنده دى فى پرسيارى دويخخودا ئينيت، باشه ئەگهه ئەم ژ وى گروهى نهبين، ئەم چبكههين؟ ژ ئەنجامى فى چهندي دى چ بسهري مه هيت؟ رهنگه يا سهير بيت ئەگهه خودايى خودان شيان بو ههه تاكهكى پيدفيايتين وى يين جهستهيى دابينكهت، بهلى پيدفيايتين وى يين

دروونی و ئەقلى و رۆحى دابین نەكەت، پیدفیاتییىن وی ییت مەزن كو بەرسفا ئەفان پرسىاریت مەزنن !

ئەف خالە ئایینی جوھیاتییی دەتە لایەکی، جوھیاتیبوون یا باشە هندی تۆ ژ دەیبابیت جوھی بی، بەلى ئەگەر ژفی بواری دەرکەفیت ئەو نە هندا باشە ! هەرچەندە كو هەر ئیک ژمە برهنگەکی مەیلداری ئەوی باژیریە یان ئەوی نەژادییە یان ئەوی هۆزییە یان ئەوی تیپا وەرزشییە یا ئەم ژیکاتیی (انتماى) بو دکەین كو ئەو ژهەمیان چیتەرە (یان دى رۆژەك هیت ژ هەمیان چیتربیت). پرانییا مە نەشپن وی هزرى لحو هەرس بکەن كو ئەگەر ژ نەژادەکی یان هۆزەکا دەستنیشانکری ژدايك نەبیت ئەوی چ هیقى و ئومید نابن بەرەكەتا هەرو هەر بدەستخۆفە بینیت و پشتی مرنى بچیتە بەهەشتى، هەروەکو حیکمەت و دلوفانیا خودى بو وان ب تنى یا پاوانکریە و ژبلى وان کەسەکی دى نافهگريت. هەلبەت پرانییا خەلکى دى ئەفى هزرى رەدکەن، چونکو نەیا بەر ئەقلە ! هەروەسا هەندەك ئەگەریت دبیت مەنتقى ییت هەین كو جوھیاتی بیهتە لادان ژ ئەفى هەفکیشى، بەلى ئەفە نە دەمى بەحسکرنا وانە. پیدفییە لسەر من ئەز بو بیهنفەدانەکا کورت لقیرى راوہستم، ئەگەر لبرراتەبیت لدەستپیکى من تۆ ئاگەهدارکربوى لسەر وی چەندى كو دبیت ئەف ئاخفتنیت ئەز دى کەم نەب دلى تە نەبن! ئانکو یا پیدفى بوو لدەستپیکى من پتر تۆ ئاگەهدارکربای كو دبیت دەرئەنجامیت ئەفى میتودا ئەقلى ب تەمامى دەهەقدژبن دگەل حەزو مەیلا

تە، ھەردىسا قىياپا من تۆ ئاگەھدار كىرپايە كو رەنگە تۆ راستىيى رەد بىكەي، ئەگەر تۆ ئىك ژ ئەوان كەسان بى يىت ھەردىكەن ژيانا وان زۇرا باشە و ھەر تىشەكەي تە قىياي تە يى بدەستخۇفە ئىناي، لى ئەز دىبىژمەتە گەلەك ئەگەر يىت دى يىت ھەين وەناكەن ئەو تىشەيت نەا دىناق دەستىن تەدا بۆ دەمىن دىرېژ وەكو خۆ بىمىن، ئەگەر تۆ خۇدانى خۆ و ئەقى ھەزرىبى، ب ھەر حالەكەي ھەي تۆ گوھدارىي ناكەي .

ھايدار كرن:

ئەف چەندا دى ھىت ب تىن بۆ ئەوان كەسانە يىت بەرھەقى ھەين تىگەھىت خۆ يىت پىش وەخت بەدن لايەكى، نەا پىچەك كويرتر ھەزرىكەن و لدويف ئەنجامىت مەنتقىتر ھەرن، ھەلبەت ھەتا نەا كار ب سانەي يى برىقە چۆي، بەلى ئەفا دەھىت دى وەكو ھاژۇتنەكى بيت لەسر رىكەكا پىرى كەندو كور دەمى پرس يا گرىداي جورى وان بىرپار دەرئەنجامان بيت يىت پىدقى تۆ خۆ دگەل ئىك لاکەي. من نەقىت ئەز تە بى ھىقى بىكەم، چونكو ئەف چەندە يا ژ ھەزى مەزاختنا كەدو رەنجەكا تىرو تەسەلە، ئەرى ما تىشەكە ھەيە بى كەدو رەنج مەرف بدەستخۇفە بىنىت ؟ ئەو دەرئەنجامىت لىرىي من دقىت تۆ بدەستخۇفە بىنى پىدقى پىر كەدو رىنجانە داكو بشىي بەردەوامىي پى بەدى. مەبەستا مە ژ كەدى نە كەدا جەستەيى يە، نەيا ئەقلىيە ب وى رامانى كو تۆ پىدقى ب ھەزرىكەنەكا مەزن بى، ئەگەر تۆ يى بەرھەقى لەسر وى چەندى كو ئەقل و مەنتقەكى

ساخلام بكاربىنى بۆ گه ههشتنا ئه نجامانىت خو و تو و برپارا ژ ههميان مهنتقيتر بگريه بهرخو و خه ماته بهس ئه فه بيت، وهسا دزانم بقى چهندي تو يى لسهر رپكا دروست ، بهلى نه هووين ههمى، دبیت هندهك ژ نه وان ييت ئه فى بابته دى خووين دهه فرابن دگهل ههر تشتهكى دقى په رتوو كيدا هاتى ، بهلى دگهل فى چهندي دى دبه ردهوام بن لسهر ههمان وي رپكا بهرى هينگى لسهر دچوون ، يان ههر چونه بيت دى هه ولدهى ئانكو ب تنى دى هه ولدهى چونكو ته شيانىت وي چهندي نابن ، نهز ژسه رپور ئه فى ناخفتنى ديبىژم .. ئه فا دهيت دى بهرى ته دته هندهك ئه نجامان دبیت نهو ئه نجام بۆ هندهكا راستيىن شوكداربن، دبیت هندهكا بهرى وهختى گومان د وان راستيياندا هه بن، بهلى لقيرى ئيك تشتى پشتر است هه يه؛ نهوژى ئه فه يه، هه ردهما ته راستى زانى ژياناته وهكو بهرى نازفريت ، بهردهوام نهو راستى دى دگهلتهدا بيت، چهندي تو هه ولدهى ژى بره فى تو نه شىي خو ژى خلاس بكه ي، چونكو نهو يا كه تيه دناف ناخى تهدا.

ئه فه تو هاتيه هايداركرن..

ئه فجا دا بزقرينه سهر وي خاليقه يا ئه م لى راوه ستياين.

بقى چهندي ئه م دى مينين دگهل دوو ركابه را: زرا ده شىي و ئيسلامى.

چهندي ئه گه رهك هه نه كا بۆچى ئيسلام بسهر زرا ده شتى دكه فيت: يا ئيكى: ئيسلام دبىژيت په ياما من په يامه كا جيهانييه بۆ گشت مروفانه، بهرؤفاژى

رهفتارا هندهک ژ موسلمانا و تیگههشتنا وان بو نیسلامی، نیسلام نه نایینهکی عه ره بیه یان هندییه یان پاکستانیه، کا چهوان نهو نایینی پیست سپیانه نهفیت بزمانی ئنگلیزی دئاخفن، ههروهسا نهو نایینی عه رهبا و نهفریقیا و نهسکیمویانه.

تشتی بالکیش لفیژی نهوه، نیسلام په یقه کا عه ربی یا خودان رامانه، نیسلام نهو بیژیه یا رامانا ملکه چبوون و راده سترکربوونی دگه هینت بو خودی، موسلمان نهو کهسه یی گوهداری و پیگیرییی ب هیدایه تا خودی دکهت، ههروهسا نهو کهسه یی دبیزیت کو په یاما سه رهکی باوهری و پیگیرییه ب خودی پاک و ته نیافه، نهفه نهو په یاما سه رهکییه یا کو خودی بریکا هندهک که سین نهوازه و بزاره هنارتی یین کو دبیزنی هنارتی یان قاسد (پیغمبر)، نافی نایینی نیسلامی گریدای چ کهس و جها نینه، وهکو جو هیاتییی کو یا گریدای نافی (یهودا) یه، یان وهکو مه سیحیه تی کو یا گریدای (مسیحی) یه، یان وهکو بودیه تی کو یا گریدای (بودایه)، یان وهکو هندووسییه تی کو یا گریدای (هندی) یه، یان وهکو زراده شتییه تی کو یا گریدای (زراده شتییه)، نهفه نایینه هه می گریدایی که سان و جهانن.

بو نمونه: نه گهر کهسهک ل جههکی دویر ژیا و چوجارا نهفی کهسی گوهلی نه بوویه کو کهسهک یی هه ی نافی وی (عیسایه)، نهفه کهسه ئانکو (عیسا) خودی بیت و دهه مان ده میدا کورپی خودی بیت، نهو یی مری پیخه مهت ژیرنا گونه هیت کهسهکی دی، نهسته مه نهفه کهسه بشیت

بىرىكا ئەقلى و سەربۇرا خۇ يا كەسوكى دىقچەندى بگەھىت، مرۇف
 نەشىت ئەقى چەندى وەك ئەنجامەكى مەنتقى وەرگىت، لەورا پىدقىيە
 كەسانەك بەھىت و ئەقى چەندى بۇ بىژىت، بەلى پا دئىسلامىدا بابەت نە
 بقى شىۋەيە، پەياما سەرەكيا ئىسلامى ئەقەيە كو خودى يەك ب تنى يى
 ھەى و پىدقىيە ئەم لدويف ھىدايەتا وى بچىن ، ھەر كەسەك دشىت
 بگەھىتى، وەكو ھزر ھندىكە ئىسلامە، رادەستبونا مرۇقىيە بۇ خودايى
 تاك و تەنيا و ژ راستى ژى ئەو خۇدان ھزرەكا جىھانىيە.

پشكا پينجى

تاقىكرنا كه سايه تى

ههروهسا چه ندين تاقىكرنن ديژى هه نه و ئەم دشين واناناژى جيبه جيبكهين . يا ئيكي گريداى وي كهسيه يى داواكا، ئانكو ئەو كهسى داواكاريا پيغه مبهرينيى دكهت، ئانكو ئەو كهسى داوايى دكهت كو هه لگري پهياما خودايى يه؛ ب راستگويى و دستپاكيى و دلسوزيى يى بهرنياس بيت، بقى چهنى دى يا ئاسان بيت كو ئەو تشتى ئەف زهلامه دبيژيت بيهته قه بوولكرن، بهلى ئەگر ههيه روى بروى بانگهشا ئەفى كهسى ببين كو مرؤفه كى سهرداچويه و رى بهرزديه، ئەو هزردهكته كو ئەو هه لگري پهياما خودايى يه و يى راستگو و ئەمينه دگوتين خودا، لى سهربوورين وي دهرئه نجامى خهيال و فشارين دروونينه، بهلى دى چهوا زانين پرسه نه ب وي رهنگيه؟

ههلبهت كهسهكى ژمه نهفيت بيهته خاپاندن، يان ژ غافلقيه لسهردهستى فيلبازهكى خو ببينيت ژ ديفچوووين كهسهكى تهله دين، بيگومان فيلبازى شارهزا شيانين خو ههميا دى مه زىخيت دا بووته وى باوهريى چيكهت كو يى راستگو و دلسوزه ، هندی بشيت دى ته هاندته و چاقيت ته كيشيت سهر متايهكى باش دا وهك راستگو ديارببيت، كيشه لفيرى ئەفهيه كو ب ئاسانى زفرينه ئەوى خالا مه ژى دهستپيكرى، هه مى ههفرك دى خو

بکراسی که سایه تیا راستگو دهنه دیار کرن. بهلی خالا لقی ری ئەم به حسا وی دکهین ئەوه کو ئەم سهرده ریی دگهل داواکارا بخو ناکهین، ئەم سهرده ریی دگهل موسای یان کریشنا یان بودای یان گوروناناکا یان زرادهستی یان عیسای یان موحه ممه دی ناکهین، چونکو نه ئەون دهرگه هی مه دقوتن، بهلی ئەو که سن ییت نوینه راتیا وان دکهن و ژ پیش وانا فه د ئاخفن، ب تنی ئەو تشتی ئەم ژی دزانین ئەوه یی دهر باره ی وان هاتییه گوتن و نفیسان، له ورا بهری ئەم پشکنینا ئەفان که سایه تیا بکهین، پیدقییه ئەم هزرا خو بکهین کا چهوا دی زانین ئەوا وانا گوتی چهندا جودایه ژوی یا خه لکه کی لسه ر وان گوتی، ژبو قی ئیکئی ژی سهر پاستکرنا تیگستان کاره کی زوری گرنکه، ئەفه ئیک ژوان ئاریشه یانه دزرا دهشتیییدا، چونکو چ تشتی پاراستی نینه ژنفی سین و گوتن یی راسته قینه یی زرا دهستی، ئەو تشتی ماین ژی ب تنی هنده ک رپتولین (طقوسی) نایینینه و هنده ک هزری ن لاهوتی، بهلی گوتن یی وی بخو بی سهروشوین ماینه، ئاریشه دهر باره ی راستیا تیگستین ئنجیلی دانشکرانه، هه تاکو لده ف زانایین فه لاهو جوهیا یی راستگو، دفی بواریدا قورنای جیاوازی و سهر که فتنا خو لسه ر وانا هه یه وه ک په رتووکا ئیکانه و پیرو ز دئیسلامیدا، هیه گرو فه کی شه ک لسه ر راستی و دروستیا تیگستین قورنای نین، دشیانیت هه ر مرو فه کیدایه دانیه کی ژ قورنای دگهل خو پرا که ت ل هه ر مزگه فته کا وی دفت دگهل دانیه کا دی کو پشتی مرنا پیغه مبه ری ب سیه سالان هه فبه ر بکه ت دی هه مان تیگست بینت بی کیم و زیده ی ژبلی

شیوازی نفیسینی و نهو هیمایین هاریکار ژبو بسانا هیکرنا خواندنی،
 نهفهژی جهی بالکیشییی یه کو ژیی وی دسه ر هزار و چوار سهد سالاندایه ،
 به لکو نه ب تنی دستنقیسین تومارگری جهی بالکیشانی نه، به لی قورئانی
 میژوویه کا پاراستنی یا سه رزارکی ژی یا هه ی، نهوژی ژبه رکرنا وییه ژلای
 ملیونه ها مرو فانه.

موسلمان دبیژن په رتووکیڼ دی یین پیروژ ب شیوازیڼ جودا جودا یین
 توشی گوهورپینی و دستکاری و به رزه بوونی بووین، لی قورئان (گوتنا
 خودی یه)، خودی سوزا پاراستنا وی یا دای، چونکو نهو دوماهی نامه یه ژ
 دهف وی بو مرو فایه تی، موحه ممد ژی دوماهیك پیغه مبه ره، راسته کو
 موسلمان مرو فن دی توشی شاشییا بن، به لی نهفه ناهیه وی رامانی کو
 نهو نوینه راتییا راسته قینه یا ئایینی دکهن، چونکو هندیکه قورئان و
 رینمایین پیغه مبه رینه نهو دی هه ر وه کو خو راست مینن، داکو خه لک وی
 په یاما راست دروستا ژدهف هاتی خودی ببینن.

نهفه نهوه یا موسلمان بانگه شی بو دکهن ، به لی ما ئاریشه دئیسلامی ژیدا
 نینن؟ مه به ستا من پی نهفه یه، چه وان دی ژ که سه کی هیته چاقه ری کرن
 د نهفی جیهانا شارستانی و ئازاد دا دو یقچوونا ئایینه کی بکه ت ژیی وی

1400 سالبن؟ نهو رهفتارئ دگهل ئافرهتا دكهن وهك ههفوهلاتيئن پله دوو (، دگهل هندئ كو دجيهانا پيشكهفتى و ئازاد دا ئافرهت ههتا نها مؤچهى ژ زهلامان كيٲمٲر وهردگرن د ههمان كارى دكهن و دهينه بكارئينان وهكو متايهكئ سكسى، توشى گهلهك مهترسيئن سكسى و جهستهيى دبن، روى بروئى گهلهك ئاستهنگا دبن ژبوى بدهستقهئينانا رپژ ليگرتنى وهك دهيك و ههفزين، ههرحهنده كو جيهانا پيشكهفتى دبئژيت ئافرهتان مافين يهكسان ههنه!). قورئانئ ريك يا دايه زهلامى ههفزين خؤ دهندهك حالهتئين تايبهتدا بقوتيت، ههروهسا ريك يا دايئ بشيٲ چوار ژنان بينيت دگهل ژمارهكا دهستنيشانكرى ژ كهنيزهيان. ههروهسا نهو پشكا ميرائئ دگههيت زهلامى دووچاركى هندى پشكا ئافرهتئ يه و ديدهدقانييا ههر زهلامهكى بهرامبهرى ديدهدقانييا دوو ئافرهتانه!. زيدهبارى پرسا جيهادئ و نهف ههمى ئيرهابه و) كوشتنا گاوران ل ههر جههكئ نهو لئ بهين ديتن). ديسا نهفان ههمى ياسايين بهربهرى دياردكهن، بگره بيٲ دهستيت دزيكهرى دبرن و پشتهرئ (مرتد) و دههمهن پيسان دكوژن كو تنئ ئافرهت دبيته قوربانئ، دگهل كوشتنا رهگهزبازا و جهلدهدانا مهى فهخؤرا و ههلاويستنا نژدهفان و ريگرا.!

ئهري ما قورئان ژى نه وهكو ههر پهرتووكهكا دى يا ئايينى يه؟ يا تژيه ژ ههفدزيان و دهستهواژهيئن نه زهلال و ئاشكرا و فهكرى ل بهرامبهرى شروفهكرنين جوراو جور؟

هندیکه قورئانه جیاوازیا خو یا هه ی دگهل هه می په رتووکیئن ئاسمانی، هه ر چنه بیت ژلایه کیفه نهف راستیا ئیکلاکریه کو قورئان یا پاراستیه و چ ناکوکی لسه ر وی چهندي نین .

ل دویشدا هندهک کیشین دی ژ ی لدهف خه لکه کی هه نه ل دژی ئیسلامی ، کو نهف کیشه گریدای رینمایین قورئانی و پیغه مبهری نه ب بهراوردی دگهل سه ردهری و رهفتارین گریدایی موسلمانا .

ئهفجا دا بهین ب دیتنهکا ئه قلی ل ئه فان بابتهتا بنیرین دویر ژ هه ست و سؤزا . ئه ری راسته کو قورئان دانئ ب ئه وان رینمایان دکهت ییت به روفازی ئه وان داب و نه ریئتین ئه م لسه ر مه زنبووین، واته ئه فقه وی چهندي دگه هینت کو ئه و نه ژدهف خودی یه ؟ یاراست چ ئه گهرین مه نتقی نین ئه و قورئانی رهت بکه ن کو ژیده ری وی یی خودایی بیت .. ئه فجا ئاریشه د چدایه ئه گهر ئه و رینما دگونجایی نه بن دگهل ژیا نا سه رده م؟ ما تو بیژی خودی حه ز ژ ئه فی سه رده می ناکه ت و هه ر هه رده کا نووی یا مرو فان به ره م ئینای! ئه ز دبیژم رهوش نه بقی شیوه یه، لی ب تنی ئه ز ئه فی بوچوونی دسه لینم کو ئه فقه نه بهانه کا مه نتقییه ژبوی ره تکرنا قورئانی وهک په رتووکه کا خودایی، ده ربه ری ئه فی چهندي ئه ز دشیم بیژم کو هه می ئایین دهه فپشکن دگهل ئیسلامی دگومانیدا لدور بکیرنه هاتنا ئه وی سیسته می ژیا نی یی لسه ر بنگه هی ماددیگه ریا خو رست هاتییه دامه زراندن یی کو بوویه ئیک ژ نیشان و هیمایین فی سه رده می .

پرس گريک نه وه حوکم لسهر هر په رتو و که کا هنارتى ب هيته کرن ب تنى لسهر بنه مايى نه خلاق و ياسايان، چونکو نهف نه خلاق و ياسايه د بنياتدا نه جهى ته باهى و کودهنگيى نه د ناف جيهانيدا، بو نمونه: هندهک تشت هه نه دکه لتورى هندهک ملله تاندا نه و تشت وهک سزايين توند و دزوار دهينه ديتن، لى بهلى هه مان نه و سزا دکه لتورى هندهک ملله تين ديدا وه سا ناهين ديتن، توخيبدانا ژمارهيا فره ژنيى دبیت تشتهکى نه مهنتقى بيت د ناف نه وان جفاکين پشتبهستنى دکه نه سهر هه فره نيى ژبووى دابينکرنا ناراميا جفاکى بو نافرده تان و فره ژنيا نه توخيبدای پيک دئينن، سه بارهت نه فان ياسايا پيکئينانا هه فره نيى دگهل نيك نافرته وهک دينبوونهکى دهيته ديتن بتايبهتى ل دهف وان نافرده تين پشتبهستنى دکه نه سهر شويکرنا بسهر هوى ژبووى ته نمينکرنا پاشه روزهکى بخو، نهف ياساي و سيستمه نه وه يا وان بخو دامه زراندى لژير درويشمى "جيهانا نازاد و پيشکهفتى" نه و بخو يه بهردهوام ياساي و نه خلاقان دگوهوپريت بگوردهى گه لهک تشتان، نه و تشتين بهرى دهه سالان دخراب نه فرؤ هندهک ژ وان تشتان جهى رازيبوونى نه، ههروهسا بهروفاژى، دگهل نهف چهندي هندهک ژ نه وان يى بنافى بهايين "جيهانا نازاد" دناخفن، نه و وهسا باس لى دکهن ههروهکو نه خلاق و بهاييت وان دپيروژن و ژ ناسمانا هاتينه هنارتن، ههلبهت وهساژى نينه وهکو نه و باس لى دکهن، بهلکو ياراستر بهروفاژى وييه.

ناریشا مهزن ل دهف هندهك خهلكی دگهل نیسلامی، نه بونا پیقه رهکی راست و دروسته یاکو دشیاندا بریکا وی حوکه کی دروست بیته دان، لی یا مهنتقی نه وه مروفا فی بیژیت: مادهم مه نه گهر و به لگه یین باوه ریگری و جهی رازیوونی هه نه فی چهندی ب سه لینن و سه ر راستبکه ن کو نه ف پهرتوکه یا ژدهف خودی هاتییه هنارتن ، نه فجا پیدقییه مروفی رازی ببیت کو خودی چیتر دزانیت کا چ تشت بو مه یی چیتر و باشتره.

زیده تر مروفی مه یلا هه لبرارتنا نه وان نه خلاق و بنه مای و یاسایان یا هه یی نه هستا نارامیی ل دهف مروفی په یدادکه ن ، ل شوینا هه لبرارتنا نه وی تشتی یی راست ب مفا بیت بو وی، یان ژی هندهك خه لك وه کو) دهسته هلاتاران) هندهك بهایا و سیسته م و یاسایان به ره هم دئینن پیخه مهت هندئ داکو وانا بو دهمین دریژ ب هیلنه لسه ر دهسته هلاتی، یاراست گه لهك ژتشتین باش هه نه مفا یی مه یی تیدا به لی دگهل هندئ مه چه ز لسه ر وان نینه، به رامبه ری فی چهندی مه چه ز یا لسه ر نه وان تشتان هه یی بیت زیانا مه تیدا، له ورا پیدقییه نه فا دبیزنی نه پیکرن و نه گونجاندا نیسلامی دگهل ژیانا سه رده م بدهینه لایه کی و وهك په رده پوشکرنه کی لی بنیرین ژبووی فه شارتن پرسین گه وهه ری" کو دبیت نه و زهلامه کی دی بیت ب شه لوالی سور".

دبیت نها نه وه دم هاتبیت تامکهینه وی حبا ژ هه مییان ته حلت، ده می قه بوولکرنا ته حلتین راستی هاتییه بو هندهك که سان، نه وژی نه فه یه کو

قورئان هیدایه ته ژ دهف خودی، موحه ممد - سلاق لیبن - هنارتیی خودی
 یه، هر چونه بیت پیدفیه لسهر مه ئەم ئەوان گریمانەیین خو یین
 بووری فهدهین لایهکی و ب ئەقلهکی فهکری نیرینهکی بدهینه سهر ئەوان
 بهلگه یین مهنتقی یین هاتینه داپیشکرن کو قورئان هیدایه ته ژ دهف
 خودی، دقورئانیدا ئەو خال هه نه ییت فی راستیی دسهلینن، ئەفجا
 دابهین دووباره ئەوان بهلگه یان بیخینه پیشچاف.

ئیک: ئەوا قورئان دهربارهی خودی دبیزیت؛ یا گونجایه دگهل تیگه هشتنا
 مهنتقی یا هر که سهکی ل هر جههکی ئەو لی بیت، ئانکو خودایهکی تاک
 و ته نیا یی هه وهکو چ بوونه و هرا نینه، لدور ئەفی بابتهی گهلهک نایهت
 ییت قورئانیدا هاتین، وهکو: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ . اللَّهُ الصَّمَدُ . لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
 يُولَدْ . وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ الاخلاص .

هندهک کهس هه نه لدور بکارئینانا بیژهیا (هو) دقورئانیدا پرسیاردکن و
 دبیزن: ئەری رامانا ئەفی بیژهی ئەوه کو ئافراندەر زهلامه؟ بگورهی
 ئەقان نایهتین بووری ئافراندەر وهکو چ تشتا نینه.

لی زمانی عهره بی وهکو هه می زمانا؛ ئەو زمانی رهسه نی قورئانی یه، دوو
 وهسفا ب تنی بخوفه دگریت بو نیر و می، چونکو رهگه زیت دی ییت بی
 لایه نینن، هه تاکو دزمانی ئنگلیزی ژیدا په یفا (it) جینافی ئامازه یه بو
 تشتی بی ئافل، ئەفجا یا گونجای نینه ئەف جهنافه بو خودی بهیته بکارئینان،
 ژبهر ئەفی ئیکی ههردهمی باسی خودی دقورئانیدا هاته کرن دی بینی

جهنائى he هاته بكارئينان، بهلى ئهفه وى رامانى ناگههينت كو خودى يى نيره يان زهلامه.

دوو: نهو چهندا دكهفئته دبهرژه وهنديا ئيسلاميدا ئهفهيه كو قورئان ب ريكهكا ژيگرتيا تايهت يا پاراستيه، ميژوويا ئهفئ پاراستنى ب تنى ههژى فهخواندن و ليكولينى يه، بهلى دا زيده دريژ نهبيت دى كومينتئى هندهك زانائى ژيکجودا دفى بواريدها بو ههوه فهگوهيزم، بو نمونه:

رؤژههلاتناس (ريتشارد بيرتون) دمهبارهى ئهفئ چهندئ دبيژت: "نهو قورئانا ئهفرو دناف دهستيت مهدا ههمان نهو قورئانه يا بو موحه ممهدى پيغه مبهرى هاتيه هنارتن".

ههروهسا (كينپ كريجى) فهگوهاستنا قورئانى ههه ژ دهمى وهحيى ههتا رؤزا مهيا ئهفرو بقى رهنگى وهسفكريه " كو نهو وهك ريژه زنجيرهكا بي فهههتيان هاتيه فهگوهاستن".

ههروهسا (شوالى) لدورميژوويا قورئانى نفيسايه و دبيژت: " ههه ژ دهمى راوهستيانا وهحيى ههتا نها ئهف قورئانه ههمان نهو قورئانه يا لسهر دهمى پيغه مبهرى هاتيه نفيسان".

ژگوتنا فان كهسيى شارهزا دياردبيت كو وان باودهريهكا تهمام يا ههه كو ئهف قورئانا نها لبهه دهستيت مه ههمان نهو وهحييه يا بو پيغه مبهرى هاتيه هنارتن .

سى: ھندىكە ئىسلامە پەيامەكا جىھانىيە، بۆ گشت مەرفانە بى بەرچاف وەرگرتنا نەژادى و رەگەزى و پەلەيا جفاكى .

ئەف چەندەژى يا رۆھن و ئاشكرايە دئەوان رىنماياندا يىن دىيژن كو خودى ل رەنگ و نەژاد و ھۆز و پەلەيا جفاكى و ئاستى ماددى نا نىريت، بەلى ل دل و خىر و كارى وى يى باش دىنيرىت.. دگەل فى چەندى، قورئان نە ژبۆ خواندەنەكا سەرۋە و سەر پلكى ھاتىيە، دبىت تىگەھشتنا وى يا ئاسان نەبىت بۆ ھندەك مەرفان، چونكو ئەو نە ل دويىف رىزبەندىيەكا دەستنىشانكرىيا رۆيدان و بابەتان دچىت، لگەلەك جھان ھەمان بابەت و رۆيدانا دووبارە دكەت، ئەفجا ھەتا تىبگەھى نەچارى ھزر تىدا بكەى، ھەتاكو د باشتىن وەرگىرانا قورئانا پىرۇزدا بۆ زمانى ئنگلىزى، دارىشتن و رىكخستنا وى ھەك چالنجەكا رەھوانبىژى تىدايە بۆ تىگەھشتنا رامانىن وى ب كىمترىن ژمارىن پەيفان، بۆ تىگەھشتنا وى قورئان بخۆ دگەلەك جھاندا داخازى ژمەرفى دكەت باش ھزا خۆ تىدا بكەت. سەربارى فى چەندى پەياما وى يا سەرەكى زۆرا رۆھن و ئاشكرايە، ئەو پەيام ژى ئەفە: خودايەك ب تنى يى ھەى يى پەر دلۇفانە دگەل ھەمى بوونە ھەرىت خۆ، تايبەت دگەل وان يىت باوھرى پى دىينىن و خۆ بۆ شدكىنن، د ھەمان دەمىدا ئەو خۇدانى سزايىن تۇند و دژوارە دگەل وان كەسىت خۆ مەزن دكەن و باوھرى نەئىنن و راستىي قەبوولنەكەن.

ژیان تافیکنه، دهمی ئەم دمرین و ئەف گەردوونه بدوماهی دهیت، یا ئەم ژئی دزانین کو ژفانهکی دویفدا هەی، مروّف دئی هینە دئی هینە ساخکرن و هەق و حساب دئی دگەل هینەکرن، ئەفجا یان دئی ب ناز و نیعمەتین بەهەشتهکا بەردهوام هیتە خەلاتکرن، یان دئی ب ئەشکەنجهدانەکا بەردهوام هیتە سزادان.

هەلبەت، هەر لدهستپیکی من هووین ناگەهدار کربوون کو دبیت هندەک تشتا دئی بەحسکەین بدائی هەو هەبن وهکو مرنی و ئاگری!

دگەل فی چەندی هندەک تشت هەنە ئەم حەزژی ناگەهین، بەلی وهکو ئەم حەزژی نەگەهین ئەفە وی رامانی ناگەهینت کو ئەو تشت نە دراست و دروستن .

ئەری تشنەکی دی هەیه هاریکاریا مە بکەت بو قەبوولکرنا وی بانگەشەیا دبیزیت کو قورئان یا ژدەف خودی هاتی؟. هەلبەت قورئان بخۆ ریکا تافیکنەکی نیشانی مە ددەت وهک پشتراستبوونی ژ ساخلەمییا وی، ئەوژی تافیکنەکا باشە و دشیاندایه بیهتە تافیکن لسهر ئەوان هەمی پەرتووکان یین بانگەشی دکەن کو یی ژدەف خودی هاتین هەارتن . ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ﴾ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ إِخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿النساء﴾ . ۸۲

خالاً جهی ئاماژی لقییری ئهفهیه، ئهگهر راسته ئهف پهرتووکه ژدهف ئافراندهری ههمی تشتهکی هاتیه، بیگومان یا مهنتقییه ئهم بگههینه ئهوی دهرئهنجامی کو ئهف ئافراندهری نایاب پیدقییه زوری ژیر و زانابیت ههتا وی راددهی کو ل ئاستی تیگههشتنا مروّفان یی دهربازبووی بیت، مروّف پشبینیا وی ئیکی ژی دکهت کو ئهف ئافراندهره یی ئاگههداره لسهر کارین سروشتی و گهردوونی و رویدانان دمیزوویا مروّفایهتییی دا. قورئانی گوتنا خو یا لدور میژوووی و فهلسهفی و ئیکتاپهرستییی و یاسایان و جیهانا سروشتی ههی، ئهف گوته رکا بهریا شروّفه کرنیی مروّفان دکهت.

دیسا نیشانهکا دی یا جهی سرنجراکیشانئ دقورئانیدا ئهوه کو ههتا ئهفروژی ئهو نیشان هیشتا یا بهردهوامه، ئهوژی ئهفهیه کو قورئانا پیروز مهزنترین پارچا ئهدهبی یا نهوازیه ههتا ئهفرو و هک خو مایهفه دزمانی عهره بیدا، نه بهس ئهفه به لکو قورئانی رکا بهریا عهره بان کریه، ئهوین سهرکیشیا شیعی و شارهزایین زمانی عهره بی ب ئینانا سورتهکی ب تنی و هک قورئانی و یا ئاشکرایه کو کورترین سورته دقورئانیدا پیکهاتییه ژ سی ئایهتان. ئهفه لدهمهکی بوو کو شاعر و زمانزانی عهره ب و هکو ستریت "بوب" بوون دناف مللهتی خو دا، نه هاتییه زانین کو شیانیی شیعی ل دهف موحه ممه دی ههبن، نه بهری و هعی بو بهییت نه پستی و هعی بو هاتی، یاراست گوتن و فهرومیدی وی گهلهک جیاوازییا خو یا ههی دگهل قورئانی، گهلهک ژ ئهوان

شاعیر و گوتاربیژین شارهزا لوی دهمی ئەف دانپیدانه کریه کو ئەفه نا
ئاخفتنا موحهممەدی یه (مهخسه د پی قورئانه)،

هه تاکو ئەو نه گوتنا مرؤفانه، گه لهگ ژوانا پشتی گوهدانا قورئانی
موسلمانبوون. ل دهف وان ئەفه مهزنتین به لگه بوو کو قورئان یا ژدهف خودی
هاتیه هنارتن، دبیت تیگه هشتنا ئەفی چهندی ئەفرو بۆمه یا بزدهمهت
بیت، به لی ئەف چهنده دی وهك راستیه کا میژوویی مینت، لی پرسیارا
لقیری دمینت ئەفه: چهوان کهسه کی چ بههره یین شیعی نهبن و بشیت
پارچه کا ئەدهبی بهرهه م بینت کو هه تا ئەفرو ئەو پارچه بمینت زیندیترین
و مهزنتین تشت یی د زمانی عه ره بیدا هاتیه پیشکیشکر، ئەفه
دوه خته کیدا بوویه کو چیترین قه سیده و پارچین شیعی تیدا هاتینه
نقیسین، ئەگه ره مهفیا ئەفی چهندی پتر نیژیکی تیگه هی هه فچه رخ بکهین،
دبیت ئەم بیژین ئەفه تشته کی تایبه ته کو کهسه کی نه خوینه وار و نه مهشقی
و راهینان پیگیری نه خودان چ باگروهه ندین زانستی بشیت بیردۆزه کی
پیشکیش بکهت کو چ شاشیین فیزیایی تیدا نهبن.

موحه ممه د ژی وهکو هه می کهسان ل گزیرتا عه ره بی ل وی سهرده می نه
خودان خواندن و نقیسین بوو، چ هوکارین بدهستقه ئینانا مهعریفی ژی
ل بهر دهستی وانا نه بوون، هه له بهت ئەف چهنده ژی رکا بهریه کا توند و
بهردهوام بوو بهرامبهری دۆژمنیت وی لوی سهرده می و دیسا ب دریژاهیا
میژوویی ژی بهرامبهری ئەوان هه میان یین ره دکرن کو قورئان ژلای خودی

فه نههاتییه. باشه نهوی نهف پیزانینین هوسا یین هویر و بنهجه ژکیفه ئیناینه؟ ژبه رهندی هندک ژ قاویشکیشین فهلا دگوتی موحه ممه د قه شهکی بیدعه چی بو و رهقیه و چویه گزیرتا عه ره بی. هنده کی د گوتی نهو یی لبه ر دهستی قه شهکی پشته ری بووی یی فی ربووی! ب هر حاله کی هه ی سه رباری وی میژوویا دهوله مه ند و پر سه روه ری ه یا جه ی باوه ری ل دور ژیا نا موحه ممه دی، وه سا دیار نینه که سه ک شیا بیت نهقی که سایه تی ب دروستاه ی پیناسه بکه ت، کا چه وان نهو شیا به ب دریزاهیا بیست و سی سالان بانگه وازا خو بگه هینت کو سیژده سال ژوانا ب نهینی بوون. هه لبه ت نهفه دی پرسه کا دی نازرینت، نهوژی نهو گوتنه یا دبیزیت کو قورئان ژده ست چیکریا مروقانه و موحه ممه د که سه کی دره وینه، بیگومان پروپاکنده کا ژ نهقی جوری دی شاشیین مه زن تی دا هه بن، چونکو هه می لیقولین و دیفچوون ل ژیا نا موحه ممه د پیغه مبه ری راستگویی و دلسوزیا وی دگه هینن، یی باش هزرا خو دژیاننا ما ویدا کربیت دی بو دیاربیت کو بچ رهنگا سیفه تی و دگونجای نینن دگه ل مروقین فیلباز.

نهف چه ند د قاویشکیشاندا هنده کی د پالدان فی پروپاکندی بکه ن و بیژن کو نهو که سه کی خاپینووک و دینبوو و هنده کا باوه ردکر کو نهو پیغه مبه ر بوو، پاشی خو قانعگریه بقی چه ندی و خه لکه کی دیژی قانعگریه کو نهو پیغه مبه ره، به لی یا نهف گوتگوتکه دی مه هیلنه دناف ته مومژده کا (لغز)

نه رافه و دافه كرىدا لدور ئهوان پىزانينى بنهجه و ئه و مهعريفه قورئانى بخوفه گرىت.

مهنتق دىيژيت دشاندا نينه كهسهكى راستگو بيت و دهه مان دهמידا يى درهوكه ربىت، نه گهر تو هزربكهى كو تو ژ راستا پىغه مبهرى، تو يى د وى باوهريى داي كو پىزانينى ته زدهف خودى دهين، هه ردهمى ئيك پرسيارهكا بزهحمهت ئاراستهى ته بكهت وهكو ئاراستهى موحه ممهدى دكرن، تو پىت خو سفك ناكهى بچى دهف نيزيكترين قهشهى يان ره بهنى دا بهرسفا وى بو ته بيژيت، چونكو ته باوهريا بخو ههى تو پىغه مبهرى و خودى بهرسفا وان دى نيشانى ته دهت.

شروفه كرنا ژ ههميان مهنتقير ئه وه يا دياردا ههر ئيك ژ ئاستى زانيارينى مهندههوش و بنهجه يىن قورئانى و راستگويا موحه ممهدى دياردكهن، ئه و وى دگوت كو ئه و پىغه مبهره زدهف خودى، وهسا دياره كو ئه فه ئيكانه شروفه كرنا بهرئاقله بو زانياريان، چونكو ئه ف زانينه ئه وه يا زدهف خودى هاتى، ئه ف چهنده راستگويا و دلسوزى و ئه خلاقى موحه ممهد پىغه مبهرى دسهلينت، ئه وى لسهر ئه فان بنه ميان هاتيه ئافاكرن، ئه فه وى چهندى دياردهت كو ئه و وى دگوت يا راست و دروسته، چ گومان تيدا نينه كو ئه ف زانياريه زدهف خودى بو وى دهاتنه هنارتن.

كرن، ههروهسا باسى وان دئنجيلى ژيدا باسى وان هاتيه كرن، ژبه ر هندی بوويه كو پرانييا وان پيغه مبه ر و هنارتين خودى بووينه، نهفجا مادهم قورئان دوماهيك په رتوو كه ژدهف خودى هاتيه هنارتن، سرؤشتيه باسى ژيانا وان كه سا به رچا ف بكه ت بو هندی ببه نمونه يين ئيلهام به خش و هاندانا باوه داران بو روى بروى بوونا نه و ئاسته نگين دكه فن پيشيا ژيانا واندا.

نهيا سهيره كو قورئانى باسى ئيراهيمى كريت، چونكو عه رهب وى ب بابى خوه يى مه زن دزانن ژبه ر كورى وى ئيسماعيلى، ئيك ژوان زاراڤين د ئنجيلىدا هاتين بو وه سفا عه رهب بكارئيناين ئيسماعيلى بوويه، چونكو نه و ژ دوينده ها ئيسماعيلينه، لى ب هه ر حاله كى هه ي، په نكه تشتى سهير نه و برا زؤرا باسكرنى بيت يا د قورئانىدا ده رباره ي موساى هاتى. ب پشتراستى شروفه كرنا ساده بو نه فى برى دى نه فه بيت: نه و پكابه رى و ئاسته نگين روى بروى موحه ممه دى بووين وه كو هه مان پكابه رى و ئاسته نگا بوون ييت موسا تيدا ده ربا زبووى، له ورا سه ربوورا موساى نيشانده ر و ئيلهام به خش بوو بو دوماه ي پيغه مبه ر.

دوو ورده كارين مهنده هوش و پر رمان هه نه نه وژى ژ سه رهاتين قورئانى هاتينه وه رگرتن.

یا نیکی: تشتی جهی بالکیشانئ نهفهیه کو یوسف کورئ نیسرائیلییه؛ نانکو یه عقوبی، دقورنائی زیدا هوسا باسی وی کریه و بچ رهنگا نامازه ب حاکمی مسری یی وی سهردهمی نه کریه کو فیرعهون بوو، بهلی ب تنی وهک پاشا وهسفریه، ل دهمه کی یا ئاشکرا بوو کو موسای سهردهری دگهل فیرعهونی دکر، بهلی ئنجیل ههردوو حاکمداران ب فیرعهون وهسف دکهت، دبیت هندهک وی هزری بکهن نهفه نه ئاریشهکا هند گرنگ و مهزنه، بهلی پا دهمی نه پیکولی دکهین جهی یوسفی دمیزوویدا دیار بکهین، دی بومه دیار بیت کو دهسته لاتا وی سهردهمی ل مسری ژ نشی هیکسوس بی، نهو ژ سامیان بوون کو نهوانا ناسناق فیرعهونیان بکارنه دئینان وهکو خه لکی رهسهنی مسری، نهفه نافه بو حاکمی خو بکار دئیناند. لسهر دهمی موسای حاکم مسریه کی رهسهن بوو، نهوی جهی نشی هیکسوسی گرت و دهست دا زورداری کرنی ل کورین نیسرائیلی.

نهگه رسته کو موحه ممدی پیزانین خو ژ ئنجیلی فهگوهاستینه، نهری بوچی نهفه شاشیا میژوووی ژی نه فه دگوهاست؟ نهری نهوی نهفه پیزانین هویر و بنهجه ژکیفه بدهستخوفه ئیناینه؟ یا ئاشکرایه ل نهوی سهردهمی چ زانکو نه بوون بهشین شوینه وار و میژووویا مسری لی بخوینن، لسهر دهمی پیغه مبهری نهو ب سهدان سالا بوو بهری هینگی، چ زانیاری و پیزانین لسهر زمانئ (هیروگلیفی) نه مابوون و بهرزه ببوون،

پشتی هزار سالان زوی دهمی بهرئ روزیتا (حجر رشید) ژنوی یی هاتییه فه دیتن، نهفه نهو تشته یی شروفه کرنا دووییی سرنجر اکیشت لیدکته.

قورئان باسی سهرهاتییا موسای دکته کا چهوان چؤ دهف فیرعهونی و داخازا وی کر باوهریی بینت، فیرعهونی دهست دا پرسیاران ژ موسای دهربارهی خودایی وی یی نه هییت دیتن و یی ل ئاسمانا، فیرعهون نهو کهس بوو یی خؤ ب خودئ دزانی، دیسا وهسا زانی کو دی برییکا سیربهندیی شیت زالگه هییی ل خوداوهندا کهت، فیجا ب دفنلبندیقه گوته ئیک ژ دارودهستین خؤ: ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صِرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ (36) أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لِأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ (37)﴾ غافر

ئانکو فیرعهونی گوته وهزیرئ خؤ هامانی: نهی هامان تو ئافاهییه کی بلند بو من ئافاکه، بهلکو نهز برییکا وی ئافاهی بگه همه دهرگه هیئ ئاسمانی دا خودایی موسای ببینم، نهز هزردهم موسا دفئ گوتنا خودا یی دره وینه، بقی رهنگی کریارین فیرعهونی یین ناشرین لبر هاتنه خه ملاندن و بوونه ریگر لبر وی باوهریی ب خودئ بینت، بهلئ هر چ فه ندو فیلبازیین فیرعهونی کرین دوماهییا وان ژ نافچوون.

گینگه شه کا زؤر لدور باسکرنا هامانی لقییرئ هاته کرن، هاته گوتن کو موحه ممه دی سهرهاتی ژ ئنجیلی فه گوهاستییه و نهو سهرهاتی یی دگهل

هندهك تشتین دی تیکهه لکرین. دناف ئنجیلیدا سفرا (ئستیر) نافئ همامنی هاتییه، بهلئ پهرتووکا (ئستیر) بچۆ جهئ گومانئ یه، که سایه تییا همامنی فه دزفرینته پشتی سهردهمی قیرعه و نیا، به لکو دزفرینته وهلاتئ فارسان وهك وهزیر ل دادگهها (ئه شورشی).

ب هر حال چ به لگه نامین میژوویی نینن فئ زانیاریی پشتر است بکهن کو هه بوونا همامنی ل وهلاتئ فارسان بوو، بهلئ یا راست زانیاین ئنجیلئ که سایه تییا همامنی وهسا دایه نیاسین کو ئه و خودا وهندئ ئیلامئ بوو، ئانکو ئه و هه مایوونئ فارسان بوو، واته (ناسیار)، کو دفارسیی^۲ دا دبیته (ئه وانس).

ئه م موسلمان ب ته مامی - به روفازئ بیرو بۆچوونین قاویشکیش و ترانه پیکه رین فه لاینه - ئه م دبیزین هندیکه هامانه ئه و یئ ل مسرا که فن هاتییه دبیتن و؛ ئه ف بۆچوونه ژ ی ب ته مامی یا گونجایه دگه ل راستیی.

دکتور (موريس بوكای) ئیکه مینئ وان که سان بوو یئ ژ روئی زانستیقه دویفچوونا نافئ همامنی کری ژ روآنگهها زانستین مسری (EGYPTOLOGY) ته خمین کریه ماده م نافئ همامنی دقورئانیدا لسه ر ده می موسای هاتییه ل مسری، سه بارت فئ چه ندئ باشترین ریک ئه وه پرسیارا بسپوره کی بکه ت دجواری زمانزانییا مسری یا که فنندا وهکو (هیروگلیفیدا). دهرباره ی نافئ همامنی دکتور (بوکای) دانوستاندنه کا خو یا سرنجر اگیش فه دگیریت دگه ل زانییه کی مسری ناسئ فره نسی یئ نافدار.

دپه رتووکا (تدبرات فی القرآن) من ئاماژه دایه دهرئه نجامی وان پرس و را وهرگرتنا یین بو دوازده سالین بووری دزفرن، بو نه هیلانا نه فی گومانی، من پهنا پرسیارا خو بریه دهف بسپورهکی زیده باری شاره زایی یا وی دزمانی عهره بی یی ره سهندا یی شارهزا دبواری مسری ناسیییدا کو نه ووی ئیک ژ دیارترین زانایین فره نسی بوو یی مهرد دبه رسفدانین خودا لسه ر نه فی پرسی.

کا چه وان په یفا هاما ن د قورئانیدا هاتییه، من کو پیکر و نیشانی ویدا، من گوئی نه ف په یفه یا وهرگرتییه ژ تیگسته کی میژوو یا وی دزفریته فه چه رخی هفتی پشتی ژدایکبوونا عیسی، نه ف تیگسته دهرباره ی که سه کییه کو په یوهندی ب میژوو یا مسری فه هیه.

نه وی گوته من بقی حاله تی نه و دی رابیت ته ماشه ی وهرگیرانا دهقا و دهقا فی په یفی که م دزمانی (هیروگلیفیدا)، به لی سه باره ت وی گومان تیدا نینه کو نه سته مه تیگسته ک هه بیت بزفریته چه رخی هفتی پشتی بوونا عیسی نافه کی (هیروگلیفی) بخو فیه بگریت، چونکو ل وی ده می زمانی (هیروگلیفی) ب ته مامی نه مابوو هاتبوو ژبیر کرن. پیخه متی سه رراستکرنا نه فی نافی شیرت لن کر نه ز بزفرمه فه رهنگا (رانگ) یا تایبه ت بنا فانه کو دشیاندایه ل وی ری نه ز وی نافی ببینم ب نقیسانا (هیروگلیفی) ههروه کو وی بهری من نه و نقیسی و وهرگیرانا دهقا و دهق بزمانی نه لمانی.

من نهو تشت ههمی فه دیتن ییت وی بسپوری هزر ژیدکر، زیدهباری نهفئ چهندئ نهز یئ مهندههوش بووم وهکو من کارئ هامانی خواندنی (سهروکی پالهیان ل گزرا بهرا)، نهف چهنده ب ههمان شیوه بوو یئ قورئانی باسگری ب نهوان په یقان ییت فیرعهونی داخاز ژیکری فه سرهکی بو ئافاکهت.

دهمی نهز زفریمه لایئ بسپوری، من کوپیهکا وینهگری ژ نهو تشتئ من دیتی د فه رهنگییدا دهربارهی هامانی دگهل خو ئینا، دگهل نهوی په ری قورئانی یئ باسئ هامانی دکهت، دشیا بخوینت بهلئ وهکو دیتی ژ مهندههوشییئ نهشیا باخقییت. زیدهباری فئ چهندئ (رانگ) وهک ژیدهر نافئ په رتووکهکی دابوو دیارکرن ل سالا 1906 ز هاتییه به لافکرن ژلایئ مسریناس (والتر ریزینسکی) فه، نافبری نهف چهنده دایه دیارکرن کو نافئ هامانی یئ نکراندیه لسهر بهرکی د گورهکی پاراستیدا هاتییه دیتن کو نها نهو بهر یئ ل موزهخانا (هوفل فیهنا پایتهختئ نه مسا). پشتی بوورینا چهندین سالان نهز شیام نافئ هامانی ب (هیروگلیفی) لسهر نهوی بهری بخوینم، من تئ ئینادر کو جهختی لسهر نهوی په یوه دنیا گهرم گورا دکر یا دناقبهرا هامانی و فیرعهونیدا هه ی. نهفه نهو بوو یا من ناف لیگری ب ئاستئ مهندههوش یئ پیژانینا ئانکو زانیارییان.

نه ری باشه موحه ممدی نهف پیژانینه ههمی ژکیقه ئیناینه نه گهر خودئ نیشانی وی نه دابن؟.

هيشتا ژ نهفى پتر يا ماي.

ب تنى هزرا خو د جيهانيدا بکه بهرى 1400 سالا و ئاستى مه عريفى ل
وى سهردهمى، يان ژى يا دروستتر هزرا خو دئاستى نه قامييا سهرانسهرى
بکه د وى سهردهميدا، ب تايبهت تشتى په يوه نديدار ب جيهانا سروشتيه،
ههلبهت هندهك ژ فهيله سوف و بيرمه ندا رابووينه ب فهديتني
سرنجراکيش، توخيبين عهردى خهملاندينه، بهلى نهوان فهيله سوف و
بيرمه ندا گهلهك ژ تشتين شاش نفيساينه. گهلهك ژ نهفسانه و چيقانوکا
به رهه م ئيناينه، دهمى تو قورئانى دخوينى دى بينى يا فالايه ژ نهفان
نهفان نهفسانه و چيقانووکان دبواري دروستبوونا گهردوونى و جيهانا
سرؤشتيدا، بهلى هندهك تشتين تهکهنه (معجزه) ههنه ژلايى ئافراندهرى
فه هاتينه نهجمان بو هندى باوهرييا باوهرداران پى بيته زيدهکرن و
موکمکرن، ههروهسا کپکرن و بيدهنککرن نكولیکه ران، ژبلى نهفى چهندي
ههميى، سيفه تين گهردوونى و بين سرؤشتى ب شيوهکى مهندههوش
نووبه ر دياردين، رهنگه هندهك وى هزرى بکهن کو قورئانى نهفسانه و
چيقانووکيت وى سهردهمى ييت فهگوهاستين، خو نهگه ر موحه ممه د
شبابيت باشرين هزر و بيروکين وى سهردهمى ههلبژراتين و نهو نهفسانه
و چيقانووک دابنه لايهكى ژى، نهفه ناگه هيته ئهوى هويربوونى و وى
بنه جهييا بريک و پيک نهفا د قورئانيدا هاتى و يا گونجاي دگهل زانستى
دروست .

ئهفه هندهك ژ نهوان ئایه تانه بیّت د قورناییدا هاتین و باسی سه رهدهری و چهوانییا دروستبوونا گهردوونی دکهن: ﴿أَوْلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ (30) الانبیاء

"ئهری ما ئهوین گاوریبووین نوزانن کو عهد و ئاسمان پیکفه دلکاندی بوون و مه ژیکفه کرن و ههمی تشتهکی زیندی مه ژ ئافی دروستکر و هیشتا نهو باوهریی ناینن" ئهری بهری نها ته گوهل بیردۆزا تهقینا مهزن بوویه، چهوان گهردوونی وهك گولتهکی چر ژ ماددهی و ووژی دهستیپکر؟ لدهستیپکی ژی ما باسی ئهفی چهندی کر، ئهفه وی چهندی دیاردکهت کو نهو زانیاری و پیزانیین دقورناییدا هاتین دراست و دروستن لسه وان تشتین بهری ههفتی سالان ب تنی هاتینه دیارکر، ئهم چبیژین بو فی نموونی: ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ (47) الذاریات. ئانکو: (مه ئاسمان بهیز و موکمی دروستکر و ئهم دشین بهررهتر لی بکهین".

دهمی ئهشتاین یی مژویلی ئامادهکرنا بیردۆزا خو، ل ئهوی دهمی زانا لسهر وی ئیکی دههفرا نهبوون کو گهردوون یی نه لقه ژ نه زهل وهره، بهلی فه دیتنیّت نووی دیارکر کو رهوش نه ب ئهوی شیوهیه، بهلی بوچوونین نووی دیارکرینه کو ئهخته ب ریژهکی و بگورهی پیقه رهکی جیگیر ژ نیک دوو دویردکهفن. ب دهربرینه کا دی: ئهفی وی رامانی دگههینت کو

وی سهردهمی هاتیه دیتن، لی وهک میسداقهک خه بهر نه وهکو پشکنینی یه
!

نه رستوی وه سا هزر دکر کو خوینا (حیض) یا لچ ب هاریکاریا جبکا ئافا
زهلامی، تیکههلی ئیک دبن و دنه نجامدا زاروک دروست دبن، ههتا دوماهییا
چهرخی سهدی نوزدی نهف چهنده مهنه دزانی، بهلی بهری 1400 سالا پتر
قورنائی نهفه یا دایه دیار کرن: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ
(12) ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ (13) ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً
فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ
أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَبَنَّا بَرَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿ (14) المؤمنون . ﴿فَأَنَّا
خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ
مُخَلَّقَةٍ﴾ (٥) الحج.

(کیس مور) پروفیسوره و سهروکی به شی نشته رگه ری یه ل زانینگه ها
نورنتو ل کهنه دا و خودانی پهرتووکا " گه شه کرنا مروقییه: دهر باره ی
کورپه له ناسییا کلینیکی THE DEVELOPING HUMAN: CLINICALLY
ORINTD EMRYOLOGY " ئیک ژ دیارترین کورپه له ناسین جیهانی یه،
دهر باره ی نه و نایهت و فهرمودین دروستین لدور کورپه له ی هاتین
دبیژیت: " ههتا چهرخی سهدی نوزدی چ تشتهک نه دهاته ناسین دهر باره ی
پولینکرنا قوناغین کورپه له ی، پاشی سیسته می قوناغبه ندییا بیکهاتا
کورپه له یی مروقی هاته پیش نیخستن لدوریت دوماهییا سهدی نوزدی
بگوره ی هیمایین نه لیف و بائی. د چهرخی سهدی بیستیدا ژماره هاتنه

بكارئىنان بۆ وهسفرنا 23 قوناغىن پىكها تا كورپه لهى، سيسته مى خالبه ندىكى تشته كى بساهاى نه بوو بۆ دويفچوونى، دبىت نه و سيسته مى لسهر بنىاتى گوهورىنىن مورفولوجى باشتر بىت ژ نهوى، ل نهفان سالىن دوماهىي فهكولىنهك بۆ قورئانى هاتيه كرن و سيسته مهكى نووى دياركرىه بۆ پولىنكرنا پىكها تا قوناغىن كورپه لهى لسهر بنىاته كى ئاسان يى تىگه هشتنى بۆ رۆيدان و گوهورىنىن فورمولوجى.

چونكو نهوان زارافان بكار دئىنن يىن خودى ب رىكا فرىشته جبرىلى بۆ پىغه مبهرى خو هنارتىن و د قورئانىدا هاتىنه توماركرن، سه بارهت من نهفه تشته كى رۆهن و ئاشكرابه كو دقپت نهف گوتنه ژ لايى خودى فه بۆ پىغه مبهرى هاتبنه هنارتن، چونكو نهف زانىاره هه مى چه ندىن چه رخان پشتى هاتنا وان ژ نوويقه يىت هاتىنه ئاشكراركن، نهفه چهنده د سهلىنىت كو (موحه ممه د) پىغه مبهرى خودى يه .

(مارشال جونسون) سهروكى پشكا نشته رگه رىيى يه و رىقه بهرى په يمانگه ها (دانيال باف) ه ل زانىنگه ها (جىفرسون ل ويلايه تا فيلاديلفيا نه مريكا)، دبىزىت: " نهز وهكو زانايهك دشىم سه ره ده رىيى دگه ل وان تشتا ب تنى بكه م يىت نهز دبىنم، نهز دشىم د كورپه ناسىنى و بايلوجيا گه شه كرنى تىبگه هم، هه روه سا دشىم د نهوان په يف و زارافان بگه هم يىت بۆ من ژ قورئانى هاتىنه وه رگىران، نهگه ر نهز ب نهفان زانىارىيى نها دزانم خو بىخه مى وى سه رده مى و وهسفا تشتان بكه م، نهز نه دشىان وهسفا

وان بکه م ب وی شیوهیی قورنائی وهسفا وانا کری، ئەف زانیارییه ژ جههکی یی ب دهست ئەفی کهسی کهفتین، نانکو یی ب دهست - موحه ممه دی - کهفتین. له ورا ئەز چ هه فدیویی نابینم کو تیگههیی مایتیکرنا خودی رۆل هه بوویه د ئەوی تشتیدا یی شیای بیژیت. رسته کا دی یا سرنج راکیش دقورنائیدا ههیه گریدای وهسفا چییانه: (أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا * وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا) (النبا 6-7). ئەفرو ئەم دزانین کو چییا سنگیت خو یین کوویر ییت ههین دبن عهردیقه، دویر نینه ئەف سنگه لژیڕ عهر د کوویرتر چۆن خوار ژ بلنداهیا چییان لسه رۆیی عهردی.

له ورا گونجایترین په یف بو وهسفرنا چییا لسه ر بنیاتی ئەفان پیژانینا، په یفا سنگن (اوتاد)، کو بههرا پتری یا ئەوان سنگیت برهنگهکی دروست د عهریدا دهینه قوتان دچنه دبن عهردیقه. ئەف بیردۆزا لدور چییان و کوویراتییا رهگ و سنگیت وان دبن عهردیقه نه داهاتنه زانین پشتی نیفا دوماهییی نه بیت ژ چه رخی سه دی نوزدی، ههروه سا چییایان رۆلهکی ئیکجار زۆری گرنگ یی هه ی بو راگرتنا تۆیخی عهردی و ریگریکرنی ل عهر د هژیانی (وَالْقَلَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ) النحل

ب هه مان شیوه و ب گوره ی بیردۆزا نوی یا تۆیخین تهکتونی (صفائح التکتونیا) دببژیت کو چییا وهکو راگرهکی کاردکه ن بو عهردی، ئەف زانیارییه لدور رۆلی چییان وهک راگر بو عهردی، نههاتییه زانین ل دهف خودانین فی بیردۆزی ههتا پشتی سالا 1960 ز نه بیت.

دهربارهى جيهانا سرۆشتى؛ قورئان گهلهك تستان باس دكهت، ژمه داخواز د
كويرخۆ داهيلينه ناف ئهفئى جيهانى و هوير هزرا خو تيدا بكهين، كهسين
تيگههشتى دزانن ئهفه ههمى ئاماژانه بو هيز و حيكمهتا ئافراندهرى،
ئهفه ههمى نه ژبو خوشى و دم بووراندنى و بى رامانيى نه، بهلكو بو
ئارمانجهكا گرنگ و كي رهاتيه.

قورئان نه پهرتووکهكا زانستيه، بهلى پهرتووکا نيشان و ئامهژهيانه، يا
بساناهيه ئهم تيگههين كو ئافراندهر ههمى تستان دهربارهى بنياتى
گهردوونى و جيهانى و گهشهکرنا كورپهلهى و ههبوونا رهگين چيا لب
عهردى دزانيت، بهلى نهيا بساناهيه ئهم تيگههين كا چهوان
موحهممهدى ئهف زانياريه ههمى دقورئانيدا نافكرينه نهگه پيغهمبهر
نهبيت، قهبوولكرنا ئهف چهندي بهر عاقلترين تشته لسهر هه كهسهكى
راستگو و ژيرانه.

پشكاحهفتى

رېنمايېن په رتووكى

ئهرى رېنمايېن يېن سهرهكى چنه؟

ههلبهت، ئيكمين تشتى دفتى تو ئيمانى پى بينى، ههبوونا خودايهكى تاك و تهنيايه، ئهو وهكو چ تشتا نينه، چ تشت وهكو وى نينن، خودايهكى ئيكانه و بى ههفاله، يى بى ههقبهر و بى ركباهره، يا لسهر مه نفيژا و په رستنئ بو وى بتنى بكهين..

بهلى چهوانيا كرنا نفيژا و په رستن و پهيرهوكرنا رېنمايېن وى، لفيړى رولى موحه ممد پيغه مبهري دهيت، قورئان دبيژيته مه كو ههمى ئهو پيغه مبهري بؤ مروفان هاتينه هنارتن ئهوژى ههر مروقبوون، چونكو ئهو نه ب تنئ هه لگرين په يامئ بوون، بهلكو ئهو نموونه يېن كردارى بوون بؤ جهبه جهكرنا ئهفى په يامئ، ئهفه تشتهكى مهنتقييه، چونكو ئهگهر ئيك ژ مروفان بشيت ئهفى چهندي جهبه جهبكهت، ل وى دهمى و لسهر ئاستئ تيورى ئهم ههمى دشين وى چهندي جهبه جهكهن، ئهگهر پيغه مبهر فريشت بايه، هينگى دا هيجه تا گرين كو مه شيانيت فريشته يا نينن، ئانكو دا بيژين بو وانا يا بسانا هيبه ئهو فريشته نه.!

قورئان دبيژيته مه كو ژيان تافيكرنه، له ورا خوشى و خهم هه نه، ساخله مى و نساخى هه نه، زهنگينى و هه ژارى هه نه، خيرو شهر هه نه، شهف

و رۆژ هه نه، رۆناهى و تارياتى هه نه، تستان ب ريكا هه فدژين وان دنيا سين، چه وان دى بهايى خيىر زانين ئه گهر شه ر نه بيت، چه وان دى بهايى ساخله ميبى زانين ئه گهر نساخى نه بيت؟ تافى كرنا مه بۆ هندىيه داکو هه قيقهت بۆمه ئاشكرابيت، ئه رى دى هه قيقهت قه بوويلكه ين يان دى ل دويف شه هوته ين خو چين؟ ئه رى دى گوهداريا خودى كه ين يان دى لى پشته رى بين؟ خودى هيدايهت و هه لباژرتنا ئازاد يا دايه مه، دقيت ئه م عه قل و زيره كيا خو بيخينه كارى بۆ تيگه هشتن و دويفچوونا ري نماين په يامى، ئه گهر ئه م تۆشى شاشيى بووين ئه فه تشته كى سرۆشتيه چۆنكو ئه م مروفين، پيدفييه بزانيه هدى ئه م داخازا لى بوورينى و هيدايهت ژ خودى بكه ين و يا دشيا نيت مه دا خو ب گوهوړين به رهف چيتر، خودى دى ل مه بوريت، ئه ف تيگه هشتنا مه بۆ سنوردار بوونا مه دژيواريدا و بۆ مه زنيا خودى جه وه رى بانگه وازيا ئىسلاميه، ژ بهر ئه فى چهندي پيدفييه مروف راده ست و ملكه چى خودى ببيت و هه ر ئه فه يه ئه وا ئىسلام داخاز دكه ت.

ئه گه رى هه بوونا مه و ئارمانجا سه ره كى يا عه قلين مه بيت ئالوز، نازو نيحه تا ئه قلى ئه وه ئه م تيگه هين و بزافى بكه ين هه ر تشته كى ئه م دكه ين ب وى ريكي بيت يا خودى ژى رازى بيت، ب ريكا وان ري نماين بۆمه هنارتى دى زانين چه وان ئه فى چهندي ئه نجام ده ين، ئه فه ژى بۆ هاريكارييا مه يه داکو ب ره نكه كى كاريگه رتر و به ره همداتر بژين و لسه ر

فى رىكى دبه رده وام بين، خودى هوکارهكى گرنى بؤ رىكا نهفى ژيانى دانايه، نهوژى نه نجامدانا كارو كريانين په رسته كا ب رىك و پىكن دژيانا مه دا، نهكو خودى پىدفى په رستنى يه، هه لبهت بچ رهنگا پىدفى نينه.!

خودى هه ووجهى كهسى نينه، بهلى نهوى نه م يى لسهر فى پىدفياتى ئافراندين، كا چه وان له شىت مه ژيانى دكه ن ب خوارنى، ب هه مان شىوه عه قل و دلئت مه ژى ب بيرئينانا خودى و په رستنا وى ژيانى دكه ن.

ژبه ر نهفى نه گهرى گرنكترين كار لسهر مروقى موسلمان نه وه، نفىژيت خو د ده مئيت وان يئت ده ستنيشانكريد ا بكه ت، بشه ف و روژ پىنج نفىژ هه نه، نه نجامدانا نه فان نفىژا ب راستگو يانه و ب دلسوزانه و ب تيگه هشتن، كليلا گوهورپينا يه بؤ ده روونىت مه نه، هه لبهت نه فه سه ربؤره كه بؤ گوهورپينا ژيانى ده مئى ب چىترين شىوه ده يتت نه نجامدان. هوكارى دى يى گرنى؛ نهوژى دانا زكاتى يه، هاريكاريا كه سين پىدفييه، ژ گرنكترين وان تستان يئت خودى پىخوش دبىت، دريشكرنا ده ستى هاريكالاى يه بؤ كه سين پىدفى، بيگومان نه ف جورى ژيانى پىدفى ب پىگيرى يه، پىدفى ب خو راگرنا ده روونى و ئارامگرتنى يه، ژبه ر فى ئىكى روژى به رده وام به شه ك بوويه ژ ژيانا ديندارى، د ئيسلامىدا رهوش بقى شىوه يه، د سالىدا هه يشه ك هه يه دبىژنى ره مه زان، پىدفييه لسهر مروقى موسلمان دفى هه يشىدا ده ست ژ خوارنى و فه خوارنى و جنسى به رده ت، هه ر ژ بانگى سپىدى هه تا دكه هيت بانگى مه غره ب، هه روه سا يا پىدفييه خو ژ هه مى

گوتن و رهفتارين خراب دوير بكهت، چونكو مهبهست ژ گرتنا روژيى هه
ئهفهيه، فيكرنا گوتنا راستيى يه، نهكرنا درهوى يه، پيگيرييه ب سوز و
پهيمانان، پاراستنا ئه مانه تيبه، بجهئنانا عه داله تى يه، ئه گهر لسهر ته و
ئههلئ ته ژى بيت، ئه فه سيفه تين جه وهه رينه يين كه سئ باوه ردار.

ريزگرتنا ل دهيبابانه و رهفتاركرنا نهرم وجوانه دگهل وان، بتايبهت ل
ژيى دانعه مريى، چاكييه دگهل جيرانا، هاندانا خهلكييه بو باشيى و
دانه پاشا وانه ژ خرابيى، ئه فه هه مى ژ چاكيين سهركينه. ب گشتى ئه فه
بنچينه يين ئيسلامى نه و يا پيدفى كا مروقى موسلمان يى چه وابيت. ژيان
يا كورته و ل نيژيك ئه م هه مى دئ مرين، بهلى مرن نه دو ماهييه.

قورئان نيشا مه د دهت كو روژهكا ليپرسينى و دادگه هيى يا هه، د ئه وئ
روژيدا خودئ مه هه ميان دئ تيدا كومكهت، لسهر هه ر گوتن و كرياته كا مه
كرى و گوتى ليپرسينى دئ دگهل مه كهت، هه تا ئه و خير و شه رين مه
كرين ژ ته مه تى دندكه كا بچويك ژى بن دئ ده ته پيشچاقيت مه.

سه بارهت ئه وين هه قيقهت ره دكرى و گوننه هه لهبژارتين، سزايه كئ
ئيكجار دژوار چافه رى وانه، ئه فه ئه وه يان وانا بخو هه لهبژارتى، هه قيقهت
لهه ر چاقيت وان يا روهن و ئاشكرا بوو، بهلى ئه وانا پشتگو هفه ليदानا
هه قيقه تى هه لهبژارت، ژ بهر قئ ئيكي چاره نقيسه كئ مه ترسي دار چافه رى
وانه، ئه وژى ئاگرى دوژه خى يه، مروف دنا فدا دهينه سوتن و سزادان، بيكو
ئه و بمرن، بهلكو بو هه تا هه تايى دئ دنا فدا ئينه سزادان.

ئهوین کو لایه نی خیری ههلبژارتی و ژيانا خو لبین سیبه را گوتن و فه رمانین خودی بریه سهر، خه لاتئ وان دی ئه و بیت هه تا هه تا دی دنا ف نازو نیعمه تیت به حه شتیدا ژین، ده حه شتیدا که رب و نه فیان و چا قپینه رابوون نینه، ب تنئ ناشتی و به خته وه ریا روحی و جهسته یی یا هه ی، هه وار ما ئه و چند جهه کی خوش و جوانه! یا راست ئها ئه فه یه یا خودی بو مه وی دخازیت، ئانکو به حه شته .

پهیره و کرنا ئیسلامی رامانا وی ئه و نینه کو چ تاقیکرن و ئاسته نگ دژیانیدا نینن، به لی یا راست خودی دبیژیته مه وی هزری نه که ن کو خودی وه تاقی ناکه ت، به لی ری نمایان نیسانی مه دده ت کا چه وان سه ره ده ری دگه ل وان تاقیکرنان بکه ین، ب پهیره و کرنا رپنمایین وی، نه خوشی بو خوشیی ده یته گوهارتن، دوو دی بو تیگه هشتنی، ئیش و ئازار بو ئارامیی، خه م و که سه ر بو به خته وه ری.

ب زانینا فی چه ندی و پهیره و کرنا وی ناشتی و ئارامیا هه قیقی پهیدا دبیت، ب ئه فی نی رینن؟ ئیسلام ب راستی و دروستی ناشتی و ئارامیی د دلاندا دچینیت، ناشتی نه ب تنئ ئه وه شه ر نه بن، به لکو ئه ف ناشتییه گه له ک ژفی چه ندی کویرتر و راماندرتره .

پشکا هه شتى

دوماهيا گه شته يا مه

ئها ئه فه ئه م نئيزيكي دوماهيا گه شتا خو بووين، ئارمانج يا لبن چافا،
 لقيري ئيك تشت ب تنئ يئ مای بيته كرن، ئه وژى دم هاتيه درگه هئ
 فه كهين بو وئ په ياما هه قيقى يا ژدهف خودئ هاتى دا ژيانامه راسته
 ري بكه ت.

به لئ، دبیت ئه فه هنده كئ سهير ديار بكه ت، دویر نينه ئه و تشتين پيدفئ
 تو بكه هئ هنده كئ د جياوازين دگهل وان تشتين تو لسهر هاتيه فيركرن،
 رهنگه تو هزرا وئ ئيكي بكه هئ كا خيزان و هه فالين ته لدور فئ چهندي دئ
 چبيژن! تو دزاني چه وا؟ تو دشئ ل وئ ده مئ چ نه بيژئ؛ ب تنئ فئ
 په رتووكئ بكه هئ د ده ستئ واندا و بيژئ كه رمكه ن بخوينن! وه كو لپيش
 وه خت ژئ مه گوتئ به شئ بزه حمه ت نه د تيگه هشتنا مه نتقيبونا ئه فئ
 چهنديدايه، به لئ پا بارئ گران يا د به شئ جهبه جيه كرنا ويدا! به لئ يا
 راست و ره وان ئه وژى نه هند يا ب زه حمه ته!

ب تنئ يا لسهر ته پيدفئ ئه وه تو ب نييه ته كا موكم ئه فئ چهندي بكه هئ،
 چونكو ئه و خودئ تو ئافراندي ئه ف چهنده ژ ته دقيت، باشه بوچئ تو
 بزافئ ناكه هئ داخازا هاريكاريئ بكه هئ؟ به لئ ب جه ربينه و ههر داخازييه كا
 ته هه هئ ژ خودئ بكه، به لئ ژوئ ب تنئ بكه، نه ب ريكا چ كه سان و چ

تشتان، راستەو خو داخازى ژىبەكە، ژ نىقا دلّ خو و ب راستگووى و دلسوزى داخازى ژىبەكە دا هىدايەتا تە بەدەت و بەرى تە ب دەتە كارو كرىارىن قەنج و چاك.

باشە، نەھا تۆچ ھەست دكەى؟

ئەگەر تە ئەو ھەست ھەبىت يا ئەز پىشبینى دكەم، يا لسەر تە ماى ب تنى ب ئەفان پىنگاڧا رابى:

ب سانەى بىژە: (اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا عبده ورسوله). بقى چەندى دى بىيە موسلمان.

پىنگاڧا دويفدا پىدڧىيە خو فىرى نڧىژا بكەى ئەو نڧىژا مرؤڧى موسلمان روژى پىنج جارا دكەت. يا پىدڧى لسەر تە ئەڧەيە تۆ گرنڧىيى بەدىي.

سلاڧىت خودى ل ھەوەبن.